

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

УДК 338.24:338.439(477)(043.5)

СТЕЦІВ ІРИНА СЕМЕНІВНА

**СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ КРАЇНИ**

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

РЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління

ЛЬВІВ – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Львівська політехніка».

Науковий консультант:

доктор економічних наук, професор

ПОДОЛЬЧАК Назар Юрійович

Національний університет «Львівська політехніка»,

завідувач кафедри адміністративного та фінансового менеджменту

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор

ЛОЗИНСЬКА Тамара Миколаївна,

Полтавський державний аграрний університет,

завідувач кафедри публічного управління та адміністрування

доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник

ДРАГАН Ірина Василівна,

Національна академія наук України, старший

науковий співробітник Відділу просторового

розвитку та якості життя Інституту демографії та

проблем якості життя

доктор наук з державного управління, доцент

ШЕСТАКОВСЬКА Тетяна Леонідівна,

Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права

ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет

імені академіка Ю. Бугая», ректор

Захист відбудеться «10» вересня 2024 р. о 14:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.27 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79013, Львів, вул. С. Бандери, 12, аудиторія 226).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Професорська, 1).

Учений секретар спеціалізованої вченої ради,
доктор філософії з публічного управління та
адміністрування, доцент
Д. 35.052.27

Юрій ДЗЮРАХ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Масштабність світової кризи, що активно розгортається протягом останніх років, породжує розростання проблем пов'язаних із забезпеченням продовольчої безпеки населення. Характерною ознакою кризових періодів у світовій економіці є прояви наслідків системних прогалин у державному управлінні загалом та управлінні продовольчою безпекою зокрема. Реалізація економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в Україні стикається з низкою концептуальних проблем, які перешкоджають досягненню стійкості та ефективності продовольчої системи, зокрема у вигляді нестабільності нормативно-правової бази, низької ефективності державного регулювання, інституційної слабкості, відсутності системного підходу до побудови державної продовольчої політики, відсутності обґрунтованої комплексної системи моніторингу, і, як наслідок, високої бюрократії та корупції, що створюють додаткові перепони. Функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління є одним з важливих процесів спрямованих на забезпечення ефективного врядування країни. Регулярний моніторинг дає змогу уряду оцінювати ефективність використання державних ресурсів та вжитих заходів, що забезпечує можливість своєчасно коригувати державну політику, зокрема в умовах кризи, спричиненої війною в Україні. Проведене дослідження дало підстави констатувати, що на сьогодні в Україні недостатньо уваги приділяється формуванню обґрунтованої системи моніторингу економічного механізму державного управління, спрямованого на забезпечення продовольчої безпеки. Такий стан справ, зокрема, пояснюється тим, що продовольча безпека часто виявляється в тіні інших більш термінових або видимих економічних і політичних питань, таких як економічна стабільність, обороноздатність або внутрішні соціальні питання. Вищенаведені аргументи формують загальну картину, в якій важливість системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою залишається недооціненою, що потребує суттєвих змін у підходах до державного управління та обґрунтування концептуальних теоретико-методологічних та методико-прикладних засад для її розроблення та функціонування.

Значний внесок у вивчення поняття «державного управління» здійснили вчені В. Бакуменко, М. Білинська, К. Колесникова, Ю. Ковбасюк, С. Майстро, В. Мартиненко, М. Міненко, А. Михненко, В. Куйбіда, О. Петроє, П. Петровський, В. Пилипишин, Ж. Поплавська, О. Руденко, Ю. Сурмін, О. Худоба та інші. Вагомі наукові напрацювання у контексті дослідження економічного механізму державного управління публікують вчені З. Бондар, Н. Басюркіна, Я. Гадзало, Л. Глубіш, І. Ібатуллін, О. Красівський, Т. Лозинська, Ю. Лузан, Ю. Ульяновченко, М. Шевченко та інші. Поряд із цим значну увагу зарубіжні науковці К. Абей, П. Александер, А. Арнет, К. Брейзінгер, Р. Генрі, Дж. Глаубер, Г. Круземан, Д. Лаборд, Г. Мейєрінк, Ж. Мер, К. Мотталєб, С. Рабін, М. Раунзевелл, К. Сіддіг, С. Снапп, М. Ван Дейк, приділили питанням впливу війни в Україні на світову продовольчу безпеку.

Водночас науковці досліджують проблеми функціонування економічного механізму державного управління, зокрема В. Іванов аналізує питання забезпечення ефективного функціонування економічного механізму державного управління, А. Семенова аналізує виклики та перспективи, з якими стикаються економічні механізми в умовах сучасного глобального середовища, В. Залізнюк аналізує зарубіжні історичні підходи та механізми забезпечення продовольчої безпеки, а також пропонує можливі адаптації цього досвіду для України та досліджує методи державного регулювання продовольчого ринку України, О. Хаєцька, Ю. Дзюрах та В. Лояніч вказують на важливість комплексного підходу до забезпечення продовольчої безпеки в Україні М. Дегтяренко, І. Парубчак, О. Федорчук, та Ю. Шпак описують зв'язок між військовими конфліктами, станом аграрної виробничої інфраструктури та продовольчою безпекою, що може призвести до голоду, М. Бабич, Є. Білоусов, О. Ковальчук, Т. Курман, В. Микитюк, А. Ольховська, В. Пасічник, Н. Подольчак, О. Скидан досліджують нормативно-правове регулювання продовольчої безпеки, А. Бухтіарова, О. Пахненко, І. Белова розглядають підхід до синергії інструментів державної політики з метою управління фінансами, орієнтованого на результат, З. Бурик, С. Свірко, Т. Тарасова описують державну політику як інструмент державного управління в сфері бюджетної безпеки, А. Барзилович, О. Білик, В. Карковська досліджують інноваційні інструменти державного регулювання, М. Карпа, І. Косач, А. Дегтярьов розглядають програмні інструменти державної політики інноваційно-інвестиційного та сталого розвитку.

Окремі аспекти моніторингу у контексті державного управління продовольчою безпекою розкрито у працях О. Задорожної, В. Залізнюк, Н. Ільчанінової, Н. Каплун, Т. Кузнецової, В. Купрій, Т. Крушельницької, Т. Маматової, В. Николаєвої, Л. Паливоди, А. Петриків, Н. Привалової, Є. Ралдугіна, Ю. Шарова та інших, що свідчать про критичну важливість моніторингу в контексті державного управління та вказують на необхідність створення ефективних моніторингових систем, які оцінюють діяльність у сфері державного управління.

Дослідження проведені вченими доводять важливість обґрунтованого організування моніторингу державного управління та розв'язують важливі проблеми його ефективного функціонування. Поряд із цим поза увагою науковців залишаються проблеми розроблення та функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, важливість розв'язання яких в період війни в Україні значно зросла, що визначило актуальність вибраної теми дослідження, його мети та завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка» та «Національної металургійної академії України», зокрема: «Розвиток смарт-спеціалізації «креативні індустрії» у Львівській області» (№ ДР 0123U100401), у межах якої дисертантка сформувала ключові імперативи розвитку цифрової освіти та ефекти від застосування цифрових компетентностей у практичній діяльності держслужбовців у сфері

продовольчої безпеки (акт про впровадження від 04.04.2024 р) «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (№ ДР 0107U001146), у межах якої досліджено застосування інструментарію економічної діагностики суб'єктів підприємництва в умовах глобалізаційних процесів, що дозволило дисертантці розробити методику регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою; «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (№ ДР 0116U006782), в межах якої дисертанткою сформовано індикатори ефективності системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка про впровадження № 259 від 10.11.2020 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретико-методологічне обґрунтування та розробка системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Досягнення поставленої мети зумовило потребу вирішення таких завдань:

- розробити концептуальний підхід до визначення сутності понять «державне управління продовольчою безпекою», «економічний механізм державного управління продовольчою безпекою», «система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою»;
- удосконалити підхід до формування ефективної моделі реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою для розв'язання концептуальних проблем функціонування економічного механізму;
- удосконалити підхід до формування моделі взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою;
- удосконалити методологію дослідження міжнародного досвіду застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою;
- удосконалити методику обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою;
- розвинути підходи до удосконалення державної політики та нормативно-правового забезпечення у сфері продовольчої безпеки;
- розвинути підходи до забезпечення цифрової освіти держслужбовців для підвищення ефективності функціонування органів публічної влади в межах реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою;
- удосконалити підходи до моделювання детермінантних факторів для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою;
- розробити модель системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни;

- розвинути підходи до імплементації міжнародного досвіду застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в умовах протистояння критичним загрозам;

- розвинути напрями активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України у воєнний та після воєнний період;

- розробити модель системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни.

Об'єктом дослідження є економічний механізм державного управління продовольчою безпекою.

Предметом дослідження є розроблення системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань дослідження використовувався методологічний комплекс принципів, прийомів, загальнонаукових, спеціальних та міждисциплінарних методів наукового пізнання, фундаментальні положення сучасних економічних концепцій, теорії систем та державного управління, зокрема теоретичного узагальнення та абстрактно-логічний - для систематизації теоретичних положень щодо понятійно-категорійного апарату державного управління продовольчою безпекою (підр. 1.1, 1.2, 1.3); для розроблення концептуальної моделі державного управління (підр. 1.1), семантичний аналіз для визначення сутності основних категорій державного управління продовольчою безпекою (підр. 1.1, 1.2, 1.3); структурно-логічний аналіз – для визначення взаємозв'язків між базовими категоріями економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (підр. 1.1, 1.2, 1.3); ретроспективний аналіз – для дослідження розвитку економічного механізму (підр. 2.1); кластеризації - для ідентифікації країн за рівнем забезпечення продовольчої безпеки (підр. 2.1); фінансово-економічного та статистичного аналізу - для визначення й узагальнення тенденцій та впливу економічного механізму державного управління на агропромисловість, населення та природні ресурси в контексті забезпечення продовольчої безпеки України (підр. 2.2); структури та динаміки використання бюджетних коштів на забезпечення функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (підр. 3.2); стратегічний SWOT-аналіз для дослідження нормативно-правового забезпечення функціонування економічного механізму (підр. 3.1); контент-аналіз для дослідження тенденцій та патернів державної продовольчої політики (підр. 3.3); кореляційно-регресійний аналіз для визначення взаємозв'язку розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою з станом продовольчої безпеки у розрізі її складових (підр. 2.1), для визначення впливу факторів на результативний показник державного управління продовольчою безпекою (підр. 4.2); фрактальний підхід – для формування структури системи моніторингу економічного механізму державного управління, її підсистем та їхніх компонентів (підр. 4.3); узагальнення, групування і систематизації для обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (підр. 2.3), для визначення напрямів активізації економічного механізму державного управління (підр. 5.2),

а також для визначення перспектив імплементації міжнародного досвіду державного управління (підр. 5.1); моделювання – для побудови адаптивної нейромережевої моделі взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою (підр. 1.3), для побудови сферичної моделі індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (підр. 4.3), для побудови мультиструктурної нейромережевої моделі системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни (підр. 5.3); графічний для узагальнення та наочного представлення результатів дослідження (усі розділи дисертаційного дослідження).

Статистичну та інформаційну основу дослідження забезпечили законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України, офіційні дані Державної служби статистики України, Міжнародних баз даних, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства соціальної політики, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, вітчизняних та міжнародних організацій. Під час дослідження проаналізовано наукові джерела, які відображають напрацювання провідних українських і зарубіжних вчених з проблем державного управління продовольчою безпекою.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у концептуальному, теоретико-методологічному та методико-прикладному вирішенні науково-прикладної проблеми розроблення системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. У роботі отримано такі основні наукові результати, які характеризують новизну виконаного дослідження:

вперше розроблено:

- концептуальний підхід до визначення сутності понять державне управління продовольчою безпекою, економічний механізм державного управління продовольчою безпекою, система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що базуються на концептуальній моделі дефініції даних понять, де державна політика визначає вектори державного управління, державне регулювання – правопорядок державного управління, публічне адміністрування – відкритість та прозорість державного управління. Запропоновані визначення даних понять є валідними щодо концептуального визначення державного управління у широкому розумінні та базуються на врахуванні дихотомічного розподілу окремих ознак, а відтак забезпечують можливість чіткої ідентифікації державного управління продовольчою безпекою країни та економічного механізму державного управління продовольчою безпекою при дослідженні їх ефективності, а також визначення та формування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою.

- сферичну модель індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що розроблена із врахуванням програмно-цільового підходу, забезпечує впорядкування усіх елементів системи, дозволяє моніторити весь набір індикаторів, сприяє комплексній взаємодії між усіма елементами системи у розрізі складових продовольчої безпеки та визначенню рівня ефективності реалізації економічного механізму державного управління, що у свою чергу дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розробки державної продовольчої політики, сприяє контролю її ефективності, раціональному плануванню та розподілу національних обмежених ресурсів, підвищенню легітимності та прозорості урядових дій та відповідальності перед громадськістю;

- мультиструктурну нейромережеву модель системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни, що забезпечує формування горизонтальних (користувацьких) та вертикальних (системних) інформаційних потоків та дозволяє моніторити функціонування відповідних органів державної влади, законодавства та програм державної підтримки, спрямованих на реалізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, у розрізі відповідних показників впливу на стан продовольчої безпеки (фізичної та економічної доступності продовольства, його якості та безпеки, а також стійкості та адаптивності природних ресурсів) з регіональним розподілом показників. Такий підхід дозволяє здійснювати громадський онлайн моніторинг функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в реальному часі, оперативно реагувати на наявні проблеми та знаходити шляхи їх розв'язання для подолання продовольчої кризи та попередження її виникнення у майбутньому;

удосконалено:

- підходи до формування ефективної моделі реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що базуються на покращенні синергетичності взаємозв'язку компонентів державного управління, формуванні певного набору інструментів, спрямованих на досягнення кількісно виражених цілей та завдань, вибору об'єкта та суб'єкта, методу впливу в межах дії економічного механізму, а також індикаторів для моніторингу показників, що свідчать про виконання поставлених цілей та завдань. Такий підхід дозволить адаптувати економічний механізм відповідно до динамічних змін у середовищі, забезпечить підвищення прозорості, підзвітності та ефективності управлінських процесів;

- підходи до формування адаптивної нейромережевої моделі взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою, де взаємозв'язки між умовними нейроконтролерами становлять нейромережу, яка синхронізує усі можливі виявлені відхилення перетворюючи їх у необхідні зміни у системі моніторингу. Такий підхід дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрощує пошук нових інструментів економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, підсилює вплив заходів державного управління,

спрямованих на забезпечення продовольчої безпеки та сприяє попередженню продовольчої кризи;

- методологію дослідження міжнародного досвіду застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Застосування запропонованого підходу до вивчення міжнародного досвіду державного управління дає змогу відтворити модель його розвитку у досліджуваних країнах, візуалізувати отримані результати і виявити вірогідні закономірності, зокрема, дослідити вплив наявних регламентів та органів державного управління, а також напрямів державної політики на окремі складові продовольчої безпеки і її результативний показник у конкретний період часу, а також систематизувати інформацію за необхідними параметрами з метою прийняття управлінських рішень щодо імплементації передового міжнародного досвіду в Україні;

- методику обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, яка інтегрує інформацію, що враховує не лише стан харчової промисловості у розрізі найбільш постраждалих регіонів, але і пріоритетність державної підтримки стратегічно важливих регіонів України для забезпечення продовольчої безпеки на міжнародному рівні. Охарактеризовано 4-ри умовні типи областей за двома коефіцієнтами регіональної пріоритетності та візуалізовано 3 рівні регіональної пріоритетності за цих умов. Запропоновано використовувати рейтинговий коефіцієнт регіональної пріоритетності у системі моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою для дослідження змін у пріоритетах державної підтримки за рахунок різних факторів, що сприятиме реалізації раціонального підходу до розподілу та використання обмежених фінансово-економічних ресурсів держави для забезпечення продовольчої безпеки;

- підходи до моделювання детермінантних факторів для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, зокрема розроблено причинно-наслідкову модель дослідження проблеми зниження глобального індексу продовольчої безпеки, динамічну регресійну модель для кількісної оцінки впливу факторів на стан продовольчої безпеки, запропоновано використання дводольного орієнтованого графа бінарного транзитивного відношення «виконавці-завдання» множини елементів державного управління продовольчою безпекою з метою забезпечення можливості подальшої автоматизації опрацювання великих масивів даних управлінських процесів;

набули подальшого розвитку:

- підходи до удосконалення державної політики та нормативно-правового забезпечення у сфері продовольчої безпеки, що базуються на результатах SWOT-аналізу для підвищення ефективності функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та системи його моніторингу та потребує покращення координації між галузевими законами та державною продовольчою політикою, взаємодії між рівнями влади, бізнесом,

громадськістю, а також міжнародними організаціями для забезпечення стійкості та розвитку продовольчої безпеки;

- підходи до забезпечення цифрової освіти держслужбовців, зокрема визначено ключові імперативи розвитку цифрової освіти та характеризувано ефекти від застосування цифрових компетентностей у практичній діяльності держслужбовців у сфері продовольчої безпеки, що сприятимуть ефективній взаємодії органів державного управління та закладів освіти для розвитку цифрової освіти держслужбовців у контексті забезпечення функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, ефективність якої прямо залежить від здатності державних службовців використовувати сучасні цифрові технології для спрощення процесу накопичення, обробки та зберігання інформації про процеси, що забезпечують реалізацію цього механізму;

- підходи до імплементації міжнародного досвіду застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни в умовах протистояння критичним загрозам. Отримані результати ґрунтовного аналізу міжнародного досвіду країн, що успішно ліквідували загрози, сприятимуть розробці та впровадженню ефективних інструментів економічного механізму державного управління, покращенню синергетичності взаємозв'язку компонентів державного управління, через зазначені індикатори, що демонструють ефективність найкращих практик державного управління в галузі продовольчої безпеки. Застосування запропонованих рекомендацій дозволить підвищити ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та адаптувати його до поточних викликів з метою забезпечення продовольчого суверенітету держави;

- напрями активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України у воєнний та після воєнний період, обґрунтування яких зосереджено у розрізі сфер впливу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та сфер відповідальності за активізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Запропонована матриця налічує 74 базові елементи, які відповідають за активізацію та можуть бути виражені у грошових одиницях, що в сукупності складатиме загальну вартість потреби на реалізацію запропонованих заходів, кожному з елементів якої присвоюються часові параметри, що дозволяє здійснювати моніторинг активізації економічного механізму державного управління у розрізі сфер відповідальності та впливу на стан продовольчої безпеки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні та розвитку методико-прикладного підґрунтя функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Окремі положення дисертації використовуються у практиці роботи органів публічної влади:

- Львівської обласної державної адміністрації, зокрема Департаментом економічної політики при формуванні Стратегії розвитку Львівської області на період 2021 – 2027 років використано підходи до аналізу ефективності

інструментів державного управління застосовано індикатори моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка № 1-12/333 від 28.05.2024 р.);

- Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, зокрема Управлінням Держпродспоживслужби в Яворівському районі Львівської області під час розроблення пропозицій до формування державної політики у сфері продовольчої безпеки враховано рекомендації щодо ініціювання внесення змін до законодавства та зміцнення інституційної бази (довідка 13-25/5 від 24.05.2024 р.);

- Національного агентства України з питань державної служби, зокрема Західним міжрегіональним управлінням під час внесення на розгляд НАДС пропозицій щодо формування державної політики у сфері державної служби та з питань управління персоналом запропоновано підходи до розвитку цифрової освіти держслужбовців у контексті забезпечення функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка 2-22/5 від 04.05.2024 р.);

- Департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, зокрема використано підходи до впровадження заходів розвитку цифрової освіти держслужбовців у контексті забезпечення функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка № 02-10/1234 від 04.06.2024 р.);

- Державної митної служби, зокрема Департаменту Львівської митниці митного посту «Рава-Руська» для удосконалення стратегії розвитку митної служби застосовано підходи до оптимізації системи управління ризиками митного контролю у сфері продовольчої безпеки (довідка № 3/20-1204 від 28.05.2024 р.).

- Червоноградської міської ради, зокрема Відділом цифрової трансформації, інформаційної політики та прозорості під час організації роботи у сфері розвитку місцевих електронних інформаційних ресурсів використано запропоновані підходи до формування системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка № 3/20-1247/1 від 27.05.2024 р.);

- Яворівської міської ради, зокрема під час формування Стратегії розвитку Яворівської міської територіальної громади на період до 2027 року для досягнення стратегічної цілі розвитку інфраструктури та чистого довкілля використано запропоновані напрями активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (довідка № 4032 від 29.05.2024 р.).

Результати наукового дослідження дисертантки використовують у господарській діяльності підприємства харчової промисловості України: ВП «Львівський жировий комбінат» ТОВ «Щедро» (довідка № 768/01 від 24.05.2024 р.), ТзОВ «МВП АГРО ГРУПП» (Ужгородський олійний завод) (довідка від 24.04.2024 р.), ФОП «Мініпекарня» (довідка від 24.04.2024 р.), ТзОВ «Іволг» ПП «Корона» (довідка від 24.04.2024 р.), ПП «Parilon» (довідка від 24.04.2024 р.).

Практичне застосування розробок дисертантки спрямоване на підвищення ефективності функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, організування безперервного спостереження за процесом використання інструментів економічного механізму з метою коригування напрямів державної політики, функціонування органів публічної влади та державних регламентів, забезпечення високого рівня продовольчої безпеки та можливості оперативного реагування на критичні загрози.

Теоретико-методологічні та методичні результати дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Львівського фахового коледжу харчових технологій та бізнесу Національного університету харчових технологій при розробці освітньої програми 181 «Харчові технології» (довідка № 301/24 від 27.05.2024 р.).

Особистий внесок здобувача. Представлені до захисту результати дисертаційної роботи, дисертантка отримала особисто та відобразила у наукових публікаціях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї та положення, що є результатом особистих досліджень здобувача і становлять її індивідуальний внесок. У цій роботі матеріали та висновки кандидатської дисертації автор не використовувала.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження розглянуто та схвалено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, серед яких, зокрема: V Міжнародна науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури» (м. Львів, 23-25 травня 2019 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток» (м. Запоріжжя, 20 квітня 2019 р.); IV Міжнародна науково-практична конференція «Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти» (м. Запоріжжя, 28 листопада 2020 р.); міжнародна науково-практична конференція «Integración de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial» (м. Барселона, Іспанія, 24 квітня 2020 р.); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (м. Львів, 08-09 грудня 2022 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми пожежної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям в умовах сьогодення» (м. Львів, 20 вересня 2022 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Інновітг сучасних трендів в менеджменті безпеки» (м. Львів, 26 травня 2023 р.); III Міжнародна науково-практична конференції «Modern problems of science, education and society» (м. Київ, 22-24 травня 2023 р.); IV Міжнародна науково-практична конференція Scientific practice: modern and classical research methods (м. Бостон, США, 26 травня 2023 р.) Міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції «Світ наукових досліджень», (м. Переворськ, Польща, 23-24 травня 2023 р.), IX Міжнародна науково-практична конференція «Scientific progress: innovations, achievements and prospects» (м. Мюнхен, Німеччина, 29-31 травня 2023 р.); XIX Міжнародна науково-практична конференція «Actual methods of development of science and

education» (м. Бостон, США, 15-17 травня 2023 р.); XXI Міжнародна науково-практична конференція «Informational, modern and recent theories of development» (м. Мадрид, Іспанія, 29-31 травня 2023 р.); Науково-практична конференція «Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні» (м. Львів, 19 квітня 2024 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 54 наукових праці, з них 30 одноосібних, зокрема: 6 статей у періодичних виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази даних Scopus, 25 статей у наукових фахових виданнях України, 1 монографія, 16 тез доповідей науково-практичних конференцій, 8 публікацій, що додатково відображають результати дисертації.

Структура і обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 575 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 404 сторінках тексту. Робота містить 41 таблицю, 49 рисунків, список використаних джерел із 564 назв та додатків розміщених на 45 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, визначено ступінь її наукової розробленості, сформульовано мету, основні завдання, об'єкт та предмет дослідження, розкрито теоретичні та методологічні основи, зв'язок роботи з науковими програмами, вказуються положення, що складають наукову новизну, наукове та практичне значення дисертаційної роботи, наводяться відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження, зазначається структура та обсяг роботи.

У першому розділі «**Теоретико-методологічні аспекти моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни**» доведено, необхідність впорядкування понятійного апарату економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, зокрема виявлено неоднозначність підходів до трактування терміну державне управління. У сучасній науці та практиці використовують поняття, що асоціюють як тотожні значення державного управління, зокрема державна політика, державне регулювання, публічне адміністрування, що загалом зумовлено перенесенням або трансформацією даних термінів з іноземних мов, проте, кожне з понять характеризує певну складову державного управління, як такого, що лягає в основу концептуального підходу до формування даного терміну. Взаємозв'язок вищенаведених компонентів державного управління відтворено у концептуальній моделі дефініції поняття державного управління, де державна політика визначає вектори державного управління, державне регулювання – правопорядок державного управління, публічне адміністрування – відкритість та прозорість державного управління.

Встановлено, що формування атрибутивно-реляційного дефінієнсу поняття державного управління продовольчою безпекою країни потребувало виокремлення специфічних ознак, зокрема приналежності до певної суспільної сфери, відповідальності конкретних органів влади, окреслення базових напрямів

державної політики та нормативно-правового регулювання, що дозволило сформулювати визначення понять державне управління продовольчою безпекою, економічний механізм державного управління продовольчою безпекою, система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою: *державне управління продовольчою безпекою країни* – це напрям державного управління, спрямований на забезпечення фізичної та економічної доступності якісного та безпечного продовольства органами виконавчої влади у сфері формування продовольчої безпеки, через реалізацію нормативно-правового забезпечення, що регулює відносини у цій сфері; *економічний механізм державного управління продовольчою безпекою* – це взаємозв'язок компонентів державного управління у вигляді органів публічної влади, законодавчих регламентів та державної політики, спрямований на забезпечення впливу на об'єкти економічного механізму за допомогою економічних інструментів методами стимулювання чи примусу для досягнення належного рівня продовольчої безпеки; *система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою* - це система безперервного спостереження за обґрунтованим набором індикаторів реалізації економічного механізму державного управління спрямованого на забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства, його якості та безпечності, а також стійкості та адаптивності природних ресурсів, що формує інформаційну базу для своєчасного коригування державної продовольчої політики, нормативно-правового та інституційного забезпечення та підтримання національної продовольчої безпеки.

Запропоновані визначення даних понять є валідними щодо концептуального визначення державного управління у широкому розумінні та базуються на врахуванні дихотомічного розподілу ознак, а відтак забезпечують можливість чіткої ідентифікації державного управління продовольчою безпекою країни та економічного механізму державного управління продовольчою безпекою при дослідженні їх ефективності, а також визначення та формування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Важливість такого підходу до формулювання даних понять зумовлена необхідністю обґрунтованого виокремлення державного управління продовольчою безпекою з поміж інших напрямів державного управління для розроблення раціональних підходів до державного управління у цій сфері та активізації механізмів спрямованих на забезпечення підвищення рівня продовольчої безпеки.

Виявлено, що функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в Україні стикається з низкою концептуальних проблем, які перешкоджають досягненню стійкої та ефективної продовольчої системи, зокрема у вигляді нестабільності нормативно-правової бази, низької ефективності державного регулювання, інституційної слабкості, відсутності системного підходу до побудови державної продовольчої політики, відсутності обґрунтованої комплексної системи моніторингу, і як наслідок, високої бюрократії та корупції, що створюють додаткові перепони. Розв'язання концептуальних проблем функціонування економічного механізму державного

управління продовольчою безпекою слід здійснювати застосовуючи удосконалений підхід до формування ефективної моделі реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (рис. 1), що базується на покращенні синергетичності взаємозв'язку компонентів державного управління, формуванні певного набору інструментів, спрямованих на досягнення кількісно виражених цілей та завдань, вибору об'єкта та суб'єкта, методу впливу в межах дії економічного механізму, а також індикаторів для моніторингу показників, що свідчать про виконання поставлених цілей та завдань. Такий підхід дозволить адаптувати економічний механізм відповідно до динамічних змін у середовищі, забезпечить підвищення прозорості, підзвітності та ефективності управлінських процесів.

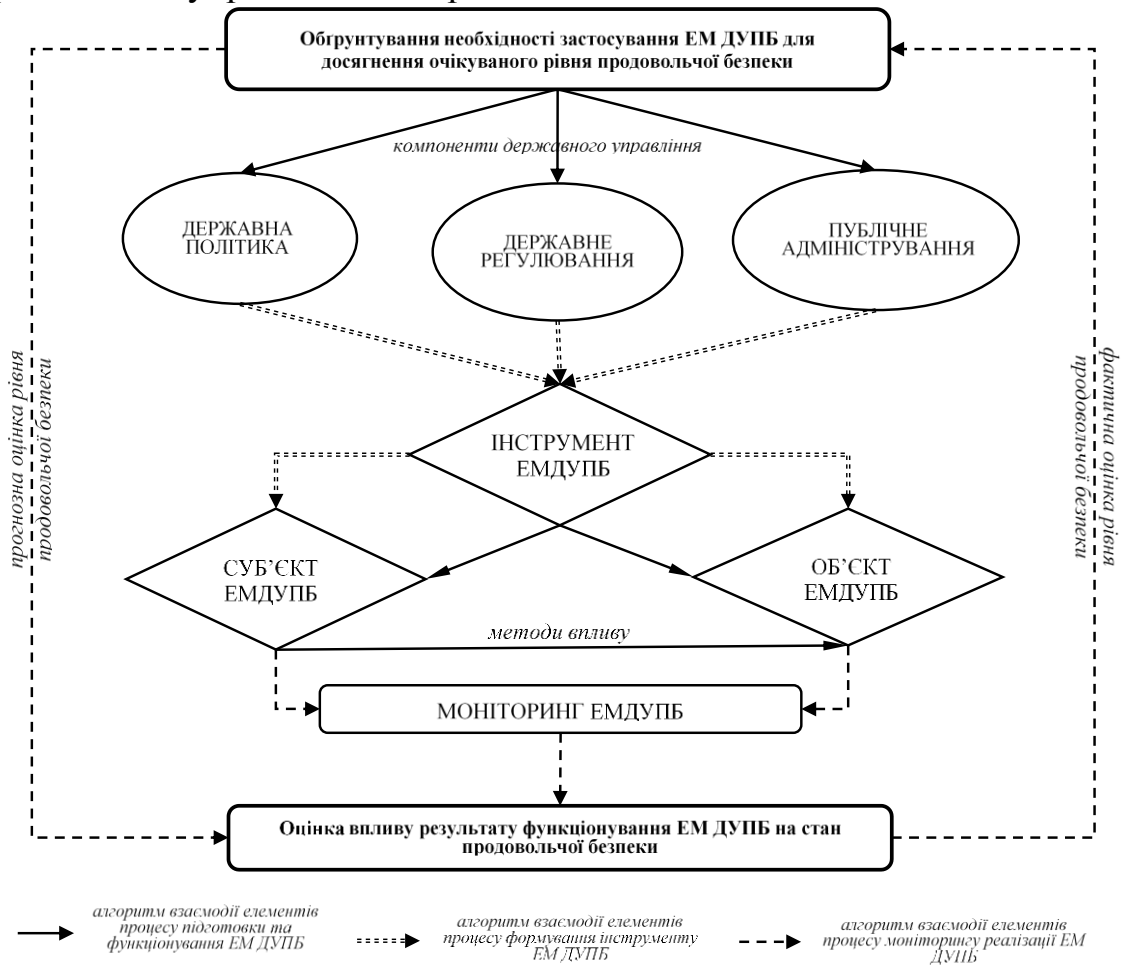
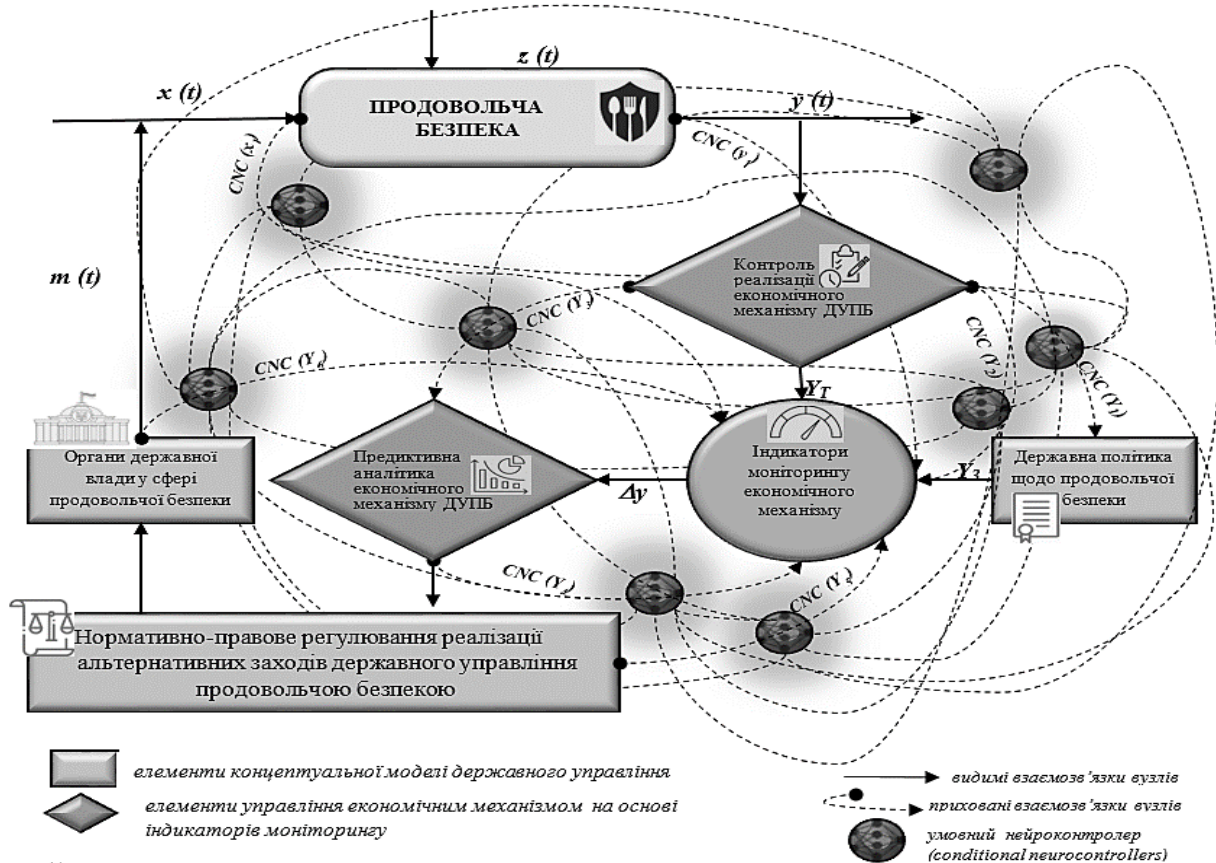

Рис. 1. Модель реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (ЕМ ДУПБ)

Примітка: розроблено автором.

Доведено, що функціонування економічного механізму державного управління, спрямоване на розв'язання першочергових проблем суспільства, зокрема, таких як зниження рівня продовольчої безпеки, повинне базуватися на засадах оперативного реагування на індикатори моніторингу та побудові тісних взаємозв'язків між елементами системи державного управління продовольчою безпекою. Розроблено адаптивну неймережеву модель взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою (рис. 2), де в межах взаємозв'язків між умовними нейроконтролерами вибудовано неймережу, яка синхронізує усі

можливі виявлені відхилення перетворюючи їх у необхідні зміни у системі моніторингу. Враховуючи масштаби інформаційних потоків у сфері державного управління та необхідність застосування штучних нейронів для забезпечення адаптивності та високої ефективності даної моделі важливою є розробка відповідного програмного забезпечення здатного реалізувати запропоновані алгоритми, що є перспективою подальших досліджень.

$x(t)$ – вхідні параметри
 $y(t)$ – вихідні параметри
 $z(t)$ – фактори негативного впливу, що становлять загрози продовольчій безпеці
 $m(t)$ – вплив заходів державного управління
 Y_T – поточні параметри реалізації економічного механізму ДУПБ
 Y_3 – задані параметри реалізації економічного механізму ДУПБ
 Δy – формування звітів, що сигналізують про відхилення та рекомендації, щодо подальших заходів сформованих в альтернативних планах
 $CNC(Y_n, y_n, x_n)$ – вплив умовного нейроконтролера

Рис. 2. Адаптивна нейромережева модель взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

У другому розділі «Тенденції розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни сучасних умовах» розроблено методологію дослідження міжнародного досвіду застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що зосереджена на вивченні його проявів через реалізацію певних функцій окремих органів державного управління, розвиток регламентів, що впорядковують функціонування економічного механізму, та напрямів державної політики, спрямованої на забезпечення продовольчої безпеки в розрізі її складових, від початку перших проявів і до сьогодні в межах розвинених держав зі стабільно високими показниками глобального індексу продовольчої безпеки.

Систематизацію такого методологічного підходу відображено у вигляді тривимірної матричної моделі (рис. 3), суть якої полягає в одночасному розподілі елементів економічного механізму державного управління продовольчою безпекою за трьома різними категоріями, що характеризують його з трьох ракурсів, відображених у декартовій ортогональній системі координат, де вісь x розкриває компоненти державного управління, y – складові продовольчої безпеки, а z – досліджувані часові періоди.

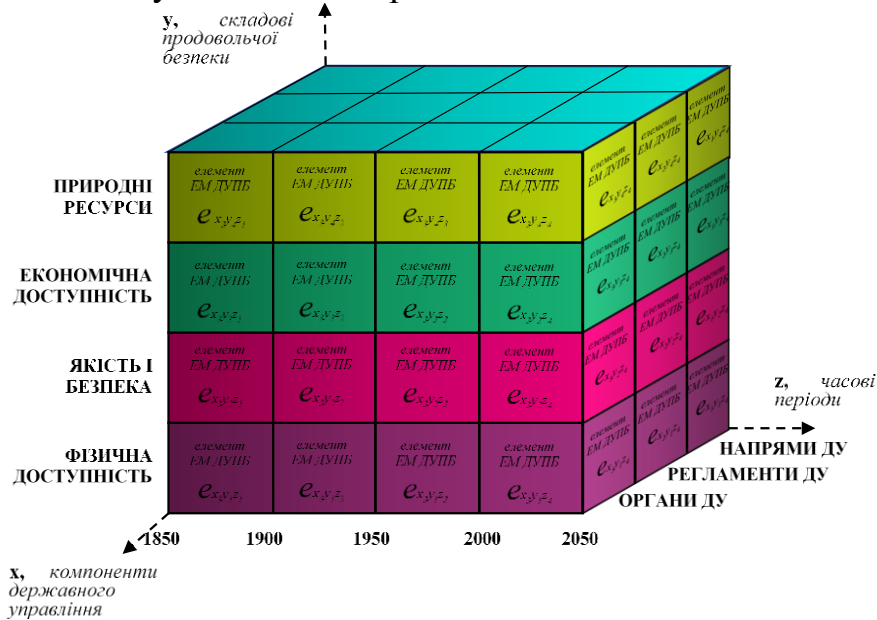

Рис. 3. Тривимірна матрична модель методології дослідження розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Сукупність елементів матриці визначає загальний вектор руху досліджуваної країни та дозволяє виявити певні закономірності розвитку ЕМ ДУПБ, а їх цифрове вираження – установити кореляційний зв'язок з рівнем глобального індексу продовольчої безпеки в розрізі її складових, де S – абсолютний кількісний індикатор розвитку ЕМ ДУПБ певної країни, який визначають за формулою (1):

$$S = \sum_{e=1}^n e_{x_n y_n z_n}, \quad (1)$$

де e – елемент ЕМ ДУПБ; n – обсяг елементів матриці; x, y, z – категорії розподілу;

$$e_{x_n y_n z_n} = \sum_{e^s=1}^i e^s x_i y_i z_i, \quad (2)$$

де e^s – субелемент ЕМ ДУПБ; i – обсяг субелементів матриці.

Для відбору наведених у тривимірній матричній моделі розвитку ЕМ ДУПБ конкретних компонентів державного управління розроблено систему критеріїв їх відповідності певним властивостям за трьома параметрами:

1) властивість I – наявність імовірності впливу конкретного компонента державного управління на зміну державного бюджету досліджуваної країни

через реалізацію методів стимулювання або примусу і, як наслідок, зміни його дохідної чи витратної частини ($(e^s_{x_i y_i z_i}) \rightarrow \{P_1 \uparrow\downarrow\}$);

2) властивість II – наявність імовірності впливу конкретного компонента державного управління на поліпшення показників певної складової продовольчої безпеки ($(e^s_{x_i y_i z_i}) \rightarrow \{P_2 \uparrow\}$);

3) властивість III – наявність вимірюваного ефекту у вигляді позитивної динаміки результативних показників реалізації ЕМ ДУПБ ($(e^s_{x_i y_i z_i}) \rightarrow \{P_3 > 1\}$).

Формалізоване вираження такої параметричної системи наведено у формулі 3, де множина A дозволяє окреслити елементи тривимірної матричної моделі дослідження розвитку ЕМ ДУПБ, яким притаманні відповідні властивості:

$$S = A | e^s_{x_1 y_2 z_3} \dots + \dots e^s_{x_i y_i z_i} |, \text{ якщо } \forall e^s_{x_i y_i z_i} P(e^s_{x_i y_i z_i}), \quad (3)$$

$$\text{де } P(e^s_{x_i y_i z_i}) \rightarrow \{P_1 \uparrow\downarrow; P_2 \uparrow; P_3 > 1\}$$

Успішне впровадження запропонованого підходу можливе при використанні OLAP-технологій, тому для побудови тривимірної матричної моделі розвитку ЕМ ДУПБ досліджуваних країн застосовано опцію 3D Color Fill Surface програмного продукту OriginPro 8.5.1, що дозволило візуалізувати результати проведеного аналізу (Рис. 4).

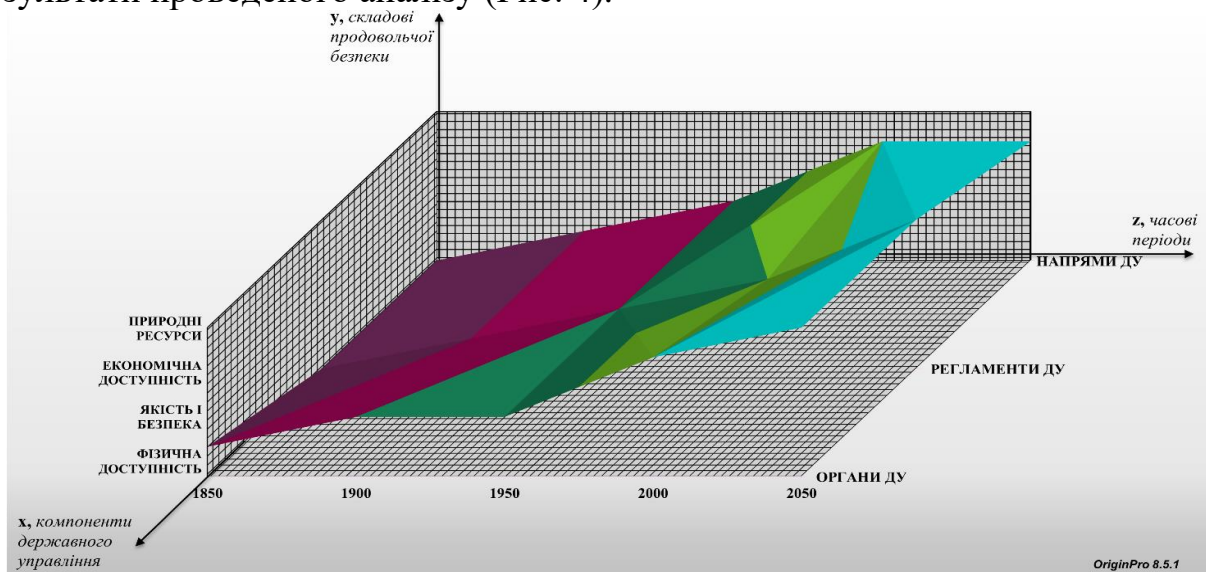

Рис. 4. Тривимірна матрична модель розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країн, що входять до першого кластера ієрархічної дендрограми за рівнем забезпечення продовольчої безпеки

Примітка: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

Проведено кластерний аналіз з метою подальшого виявлення певних закономірностей у системах державного управління продовольчою безпекою країн (рис. 5), за результатами якого обрано ряд країн першого кластера, які в динаміці характеризувалися високими показниками глобального індексу продовольчої безпеки та територіально представили країни Європи (Фінляндія, Німеччина, Франція), Америки (США, Канада), та Азії (Японія) (рис. 6), що дозволило відтворити модель розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, візуалізувати отримані результати і

виявити вірогідні закономірності, зокрема, дослідити вплив наявних регламентів

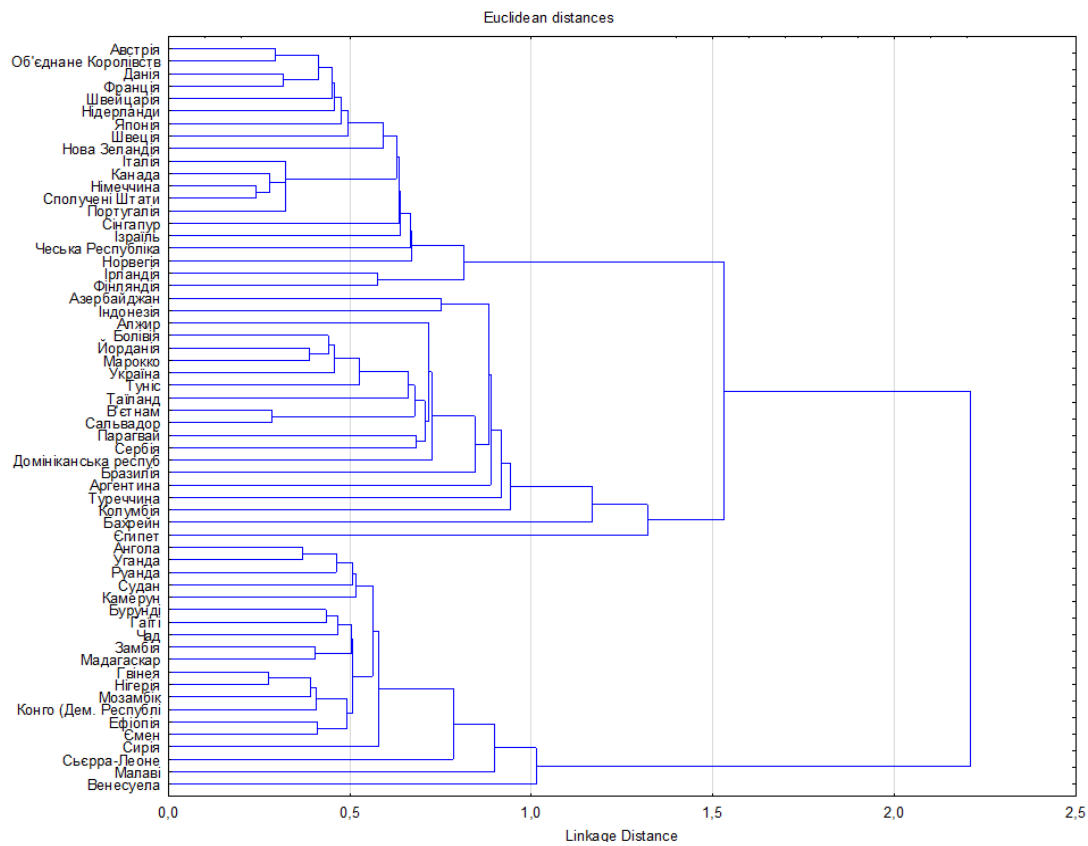

Рис. 5. Ієрархічна дендрограма програмного продукту Statistica 13.5 підмножин країни об'єднаних за рівнем забезпечення продовольчої безпеки

Примітка: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

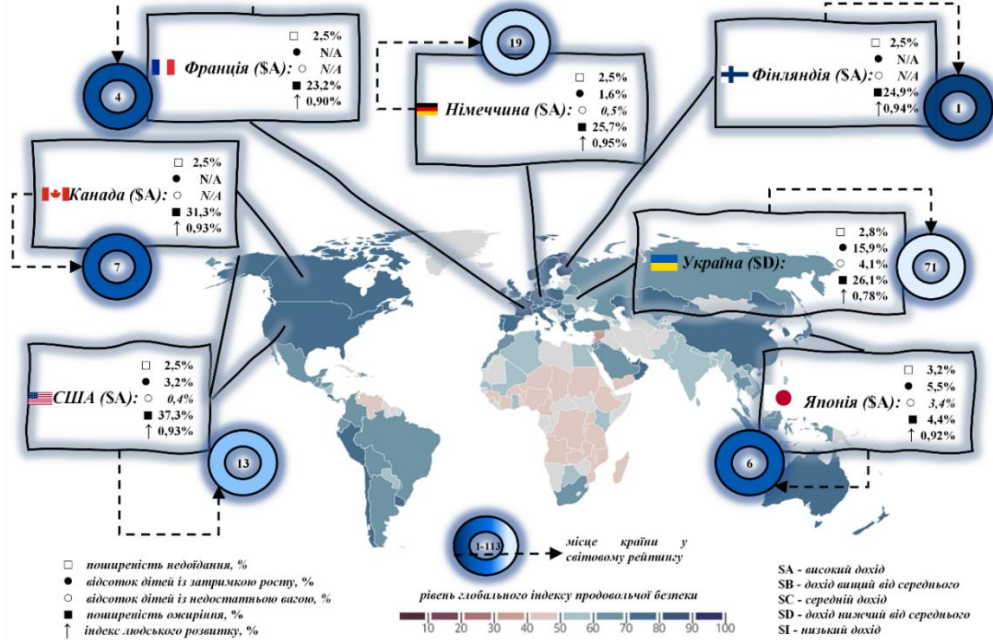

Рис. 6. Рейтингова картограма країн, що входять до першого кластера ієрархічної дендрограми за рівнем забезпечення продовольчої безпеки, та України у 2022 р.

Примітка: позначення N/A вказує на низьку поширеність проблеми затримки росту та недостатньої ваги у дітей у країнах, відтак відсоток є настільки низьким, що він не фіксується у національній статистиці та вважається несуттєвим для окремого обліку.

Примітка: побудовано автором.

та органів державного управління, а також напрямів державної політики на окремі складові продовольчої безпеки і її результативний показник у конкретний період часу, а також систематизувати інформацію за необхідними параметрами з метою прийняття управлінських рішень щодо імплементації передового міжнародного досвіду в Україні.

Проведений кореляційний аналіз свідчить про наявність сильного зв'язку між індикатором розвитку ЕМ ДУПБ та глобальним індексом продовольчої безпеки в розрізі її складових (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

Матриця лінійних коефіцієнтів парної кореляції між індикатором розвитку ЕМ ДУПБ та глобальним індексом продовольчої безпеки в розрізі її складових

	y_1	y_2	y_3	y_4	x_1	x_2	x_3	x_4
y_1	1,0000	0,2317	-0,4216	-0,4175	0,9887	0,0554	-0,4520	-0,5174
y_2	0,2317	1,0000	0,0903	0,5807	0,2957	0,9627	0,1243	0,5562
y_3	-0,4216	0,0903	1,0000	0,1168	-0,2992	0,2686	0,9965	0,2844
y_4	-0,4175	0,5807	0,1168	1,0000	-0,4204	0,5440	0,1338	0,9825
x_1	0,9887	0,2957	-0,2992	-0,4204	1,0000	0,1424	-0,3260	-0,4985
x_2	0,0554	0,9627	0,2686	0,5440	0,1424	1,0000	0,3131	0,5587
x_3	-0,4520	0,1243	0,9965	0,1338	-0,3260	0,3131	1,0000	0,3040
x_4	-0,5174	0,5562	0,2844	0,9825	-0,4985	0,5587	0,3040	1,0000

Примітка: розраховано автором на основі проведеного дослідження.

Таблиця 2

Результати оцінювання параметрів економетричних моделей залежності глобального індексу продовольчої безпеки від індикатора розвитку ЕМ ДУПБ у розрізі складових продовольчої безпеки

Економетричні моделі залежності глобального індексу продовольчої безпеки від індикатора розвитку ЕМ ДУПБ у розрізі	Множинна лінійна регресійна модель	Коефіцієнт множинної кореляції	Коефіцієнт множинної детермінації	Стандартна помилка	F-критерій Фішера ($F_{табл} = 6,94$)	t-критерій Стьюдента ($t_{табл} = 2,776$)
Фізичної доступності продовольства	$y=3,65x-6,27$	R=0,9887	$R^2=0,9776$	1,004	174,60	13,21
Економічної доступності продовольства	$y=2,38x+26,09$	R=0,9626	$R^2=0,9267$	0,5863	50,59	7,11
Якості і безпечності продовольства	$y=2,81x+13,62$	R=0,9964	$R^2=0,9929$	0,4894	567,09	23,81
Стійкості й адаптивності природних ресурсів	$y=3,16x+3,76$	R=0,9825	$R^2=0,9653$	1,5376	111,45	10,55

Примітка: розраховано автором на основі проведеного дослідження.

Результати проведеного дослідження доводять ключову роль економічного механізму в державному управлінні продовольчою безпекою, а закономірності, виявлені в ході дослідження, дозволяють побудувати модель спіральної динаміки розвитку ЕМ ДУПБ (на базі теорії спіральної динаміки людського розвитку та еволюції свідомості К. Грейвза), що характеризується циклічністю руху від власних потреб країн до глобальних масштабів міжнародного рівня (рис. 7). Виділено п'ять рівнів, на кожному з яких економічний механізм має свою специфіку. Зокрема, на першому рівні він орієнтований на виживання та забезпечення фізичної доступності продовольства населенню країни: в основному державна підтримка спрямовувалася на

фінансування сільського господарства, а робота у важких умовах праці стимулювалася пільгами та дотаціями для фермерів, державне управління при цьому мало інстинктивний характер через відсутність глобальних орієнтирів та чіткого розуміння проблем і потреб. Рухаючись по спіралі, досліджувані країни на сьогодні досягли четвертого рівня, де серед пріоритетів активізації ЕМ ДУПБ слід назвати відповідальність за планету і турботу про продовольчу безпеку майбутніх поколінь, проте основним недоліком, що прослідковується за результатами проведеного дослідження, є відсутність комплексного підходу до побудови системи моніторингу ЕМ ДУПБ, здатної слугувати чітким орієнтиром до обґрунтованого визначення напрямів державної підтримки відповідно до зміни внутрішніх та зовнішніх викликів глобальній продовольчій безпеці.

Рис. 7. Модель спіральної динаміки розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Досліджено сучасні тенденції та вплив економічного механізму державного управління на агропромисловість, населення та природні ресурси, виявлено, що система державної підтримки та регулювання сільського господарства в Україні деформована та відстає від розвитку європейських стандартів, гостро постають проблеми економічної доступності продовольства та стійкості природних ресурсів, розв'язання яких не можливе без посилення

економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Виявлено наявність значних прогалин у підходах до активізації економічного механізму та слабку дієвість інструментів державного управління особливо у розрізі окремих регіонів, що викликало необхідність розробки методики обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, яка інтегруватиме інформацію, що враховує не лише стан харчової промисловості у розрізі найбільш постраждалих регіонів, але і пріоритетність державної підтримки стратегічно важливих регіонів України для забезпечення продовольчої безпеки на міжнародному рівні.

Розроблено методику обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (рис. 8), в межах якої охарактеризовано 4-ри умовні типи областей за двома коефіцієнтами регіональної пріоритетності та візуалізовано 3 рівні регіональної пріоритетності за цих умов.

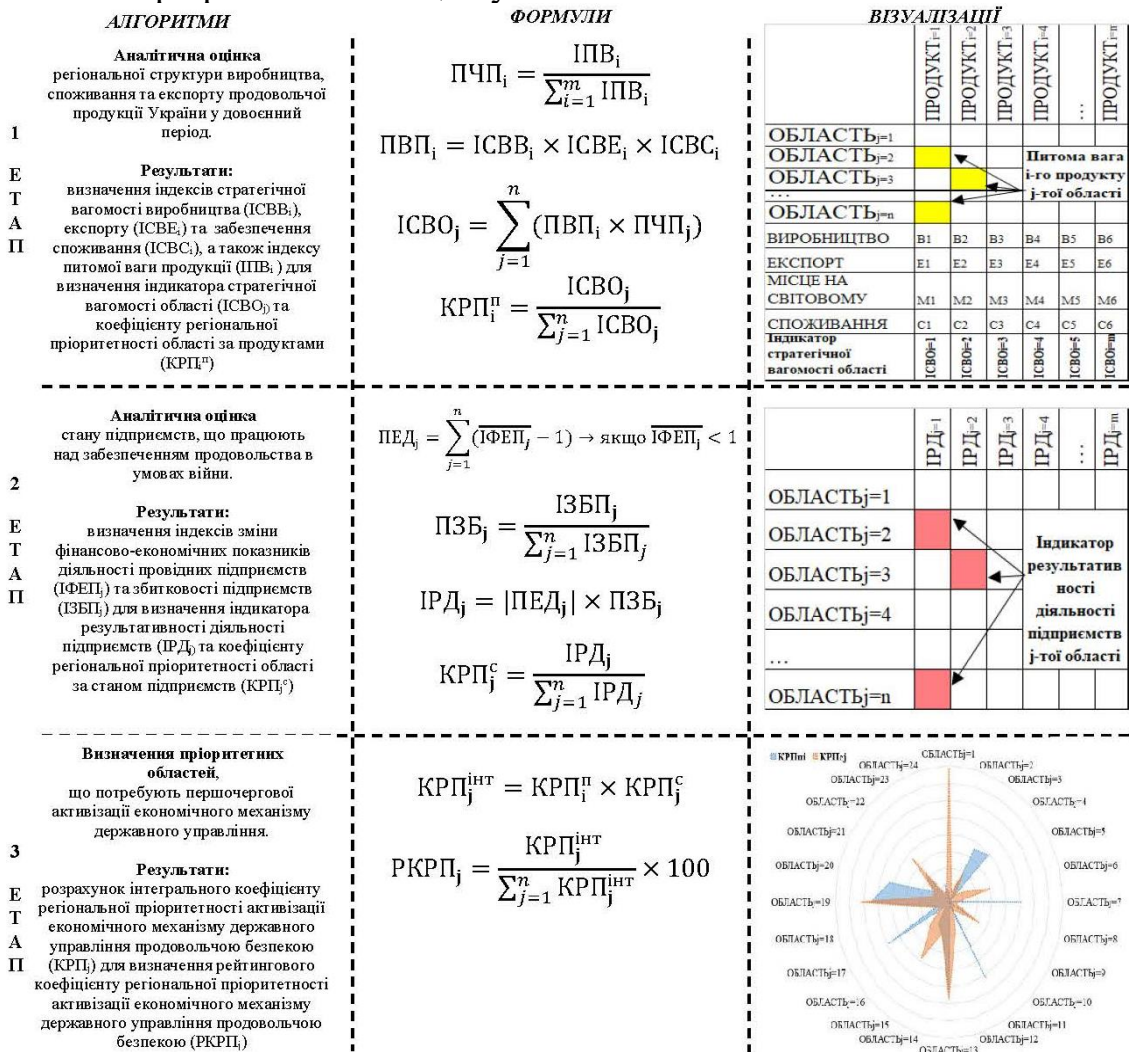

Рис. 8. Деталізована матрична модель обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Апробацію запропонованої методики здійснено на основі емпіричних даних понад 100 підприємств продовольчого сектору України у розрізі 24 областей.

На основі інтерпретованої діаграми Парето побудовано діаграму регіональної пріоритетності обґрунтування активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у сфері харчової промисловості (рис. 9). Розподіл областей у діаграмі здійснено за трьома рівнями пріоритетності. Кумулятивна крива Парето відмежовує області, що потребують першочергового реагування, що за правилом 20/80 дасть найбільше результативності у забезпеченні виходу із продовольчої кризи.

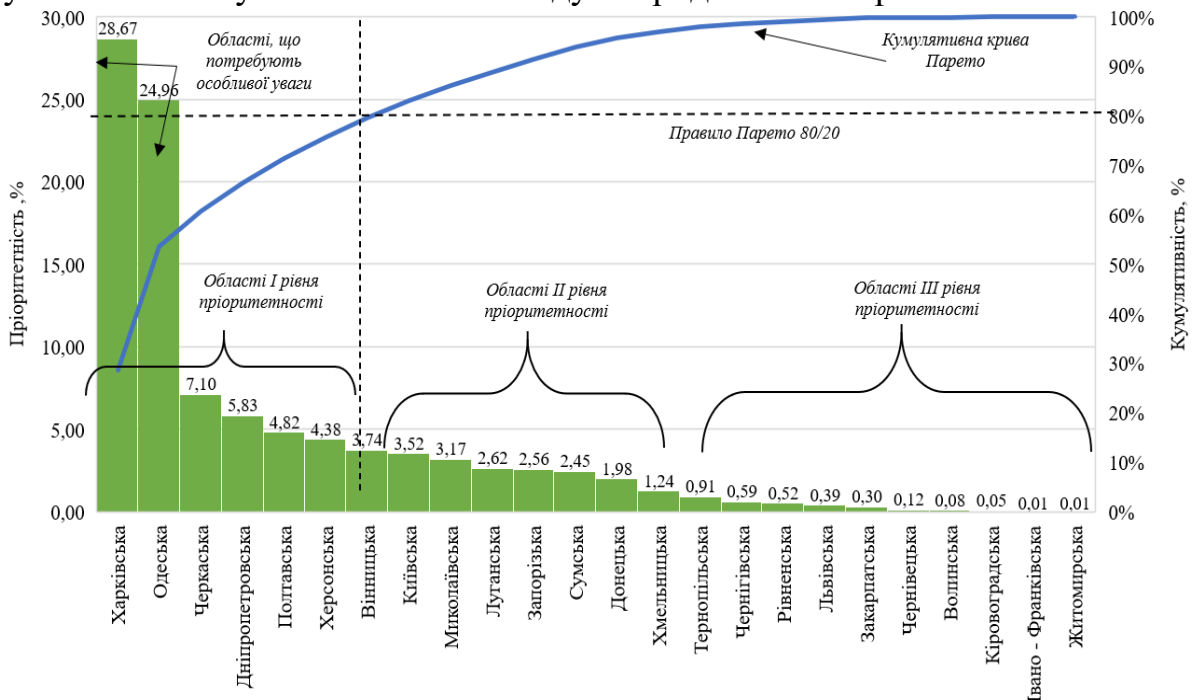

Рис. 9. Діаграма регіональної пріоритетності обґрунтування активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у сфері харчової промисловості
Примітка: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

Відтак, побудована діаграма пріоритетності Парето демонструє необхідність активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою таких регіонів як Харківська, Одеська, Черкаська, Дніпропетровська, Полтавська, Херсонська та Вінницька області, при цьому особливої уваги потребують Харківська та Одеська область. Запропоновано використовувати рейтинговий коефіцієнт регіональної пріоритетності у системі моніторингу ЕМДУПБ для дослідження змін у пріоритетах державної підтримки за рахунок різних факторів, що сприятиме реалізації раціонального підходу до розподілу та використання обмежених фінансово-економічних ресурсів держави для забезпечення продовольчої безпеки.

У третьому розділі «Концептуальні засади функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни» проведено SWOT-аналіз нормативно-правового забезпечення ЕМ ДУПБ (рис. 10). Досліджено функціонування органів публічної влади в межах реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що свідчать недостатню обґрунтованість розподілу державних видатків в частині реалізації економічного механізму державного управління для забезпечення усіх складових продовольчої безпеки.

Нормативно-правове забезпечення реалізації економічного механізму державного управління виробництва продовольчої безпеки

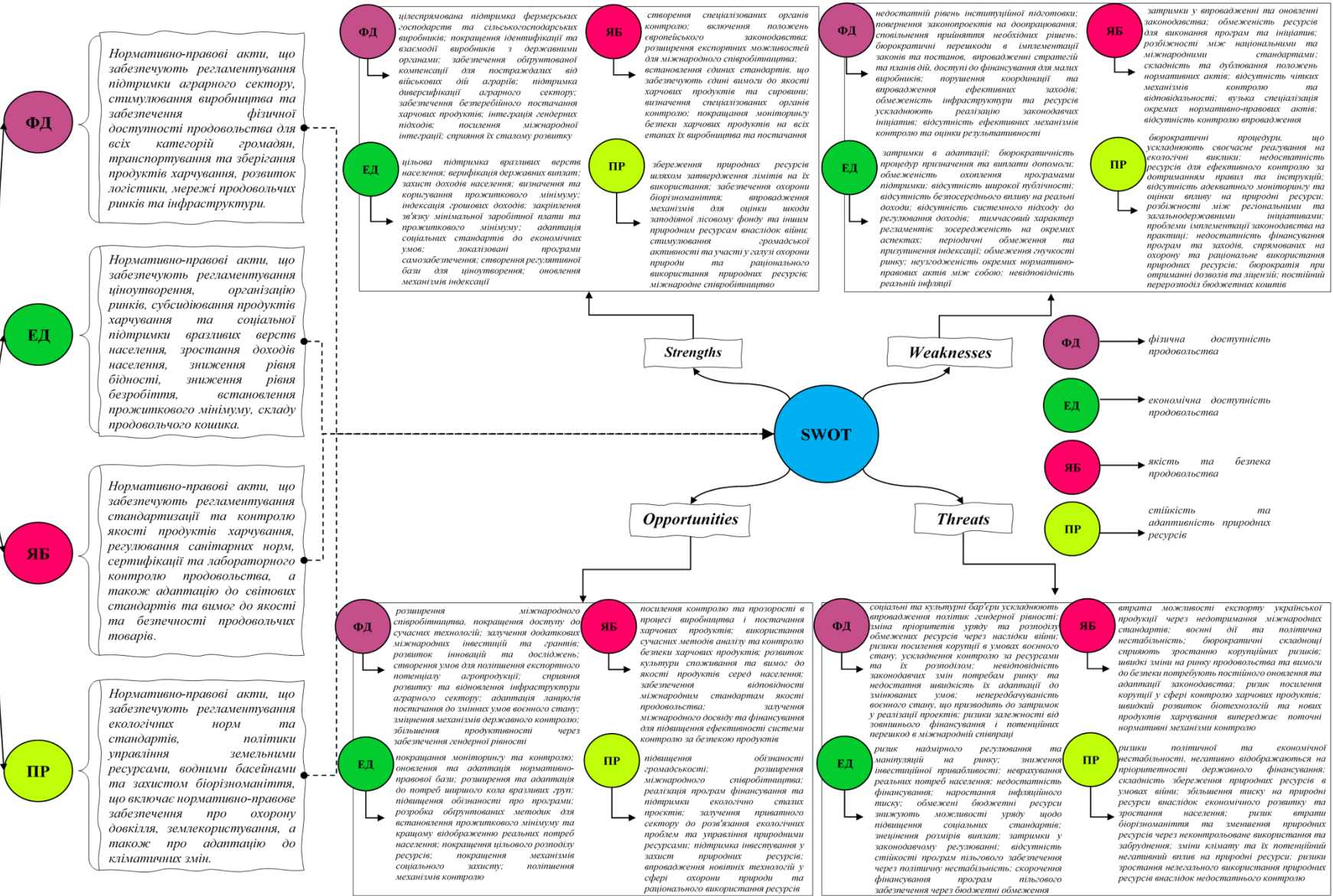

Рис. 10. Ключові аспекти SWOT-аналізу нормативно правового забезпечення реалізації ЕМ ДУПБ

Примітка: розроблено автором.

Виявлено, що розв'язання ключових проблеми, з яким стикається державне управління у цій сфері на даному етапі свого розвитку, не можливе без розвитку цифрової освіти, визначено ключові імперативи та ефекти від застосування цифрових компетентностей у практичній діяльності держслужбовців у сфері продовольчої безпеки (рис. 11).

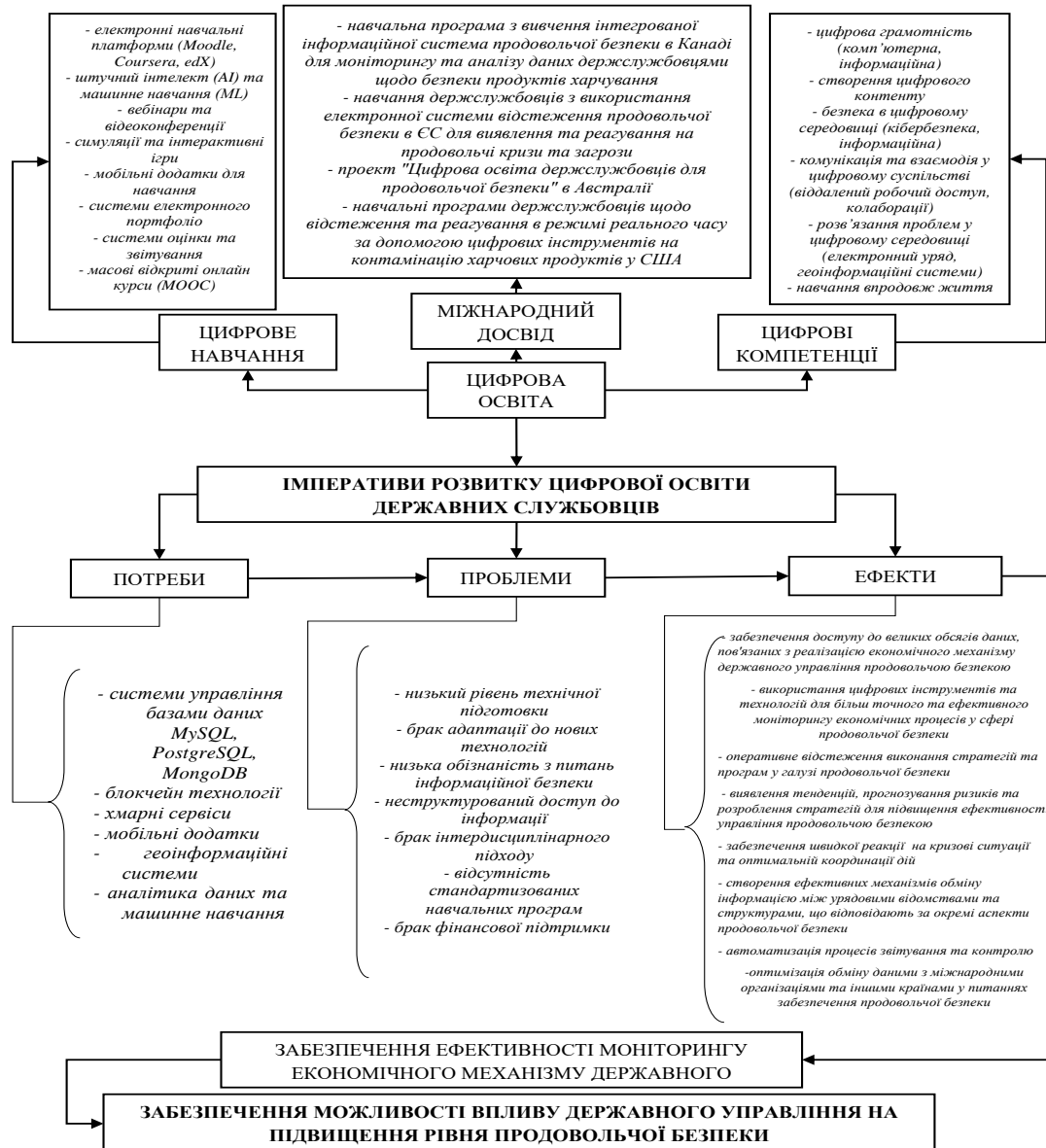

Рис. 11. Ключові імперативи розвитку цифрової освіти держслужбовців в у контексті забезпечення ефективності моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Досліджено державну політику України у сфері продовольчої безпеки, виявлено, що основною проблемою порушення ланцюга моніторингу ефективності реалізації державної політики є відсутність конкретизації та законодавчого закріплення відповідальності щодо виконання поставлених завдань, а також узагальнений характер очікуваних результатів, без кількісного їх вираження та відсутність їх публічного контролю впродовж реалізації програм. На основі проведеного аналізу запропоновано напрями удосконалення державної продовольчої політики та нормативно-правового забезпечення ЕМ ДУПБ (рис. 12).

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

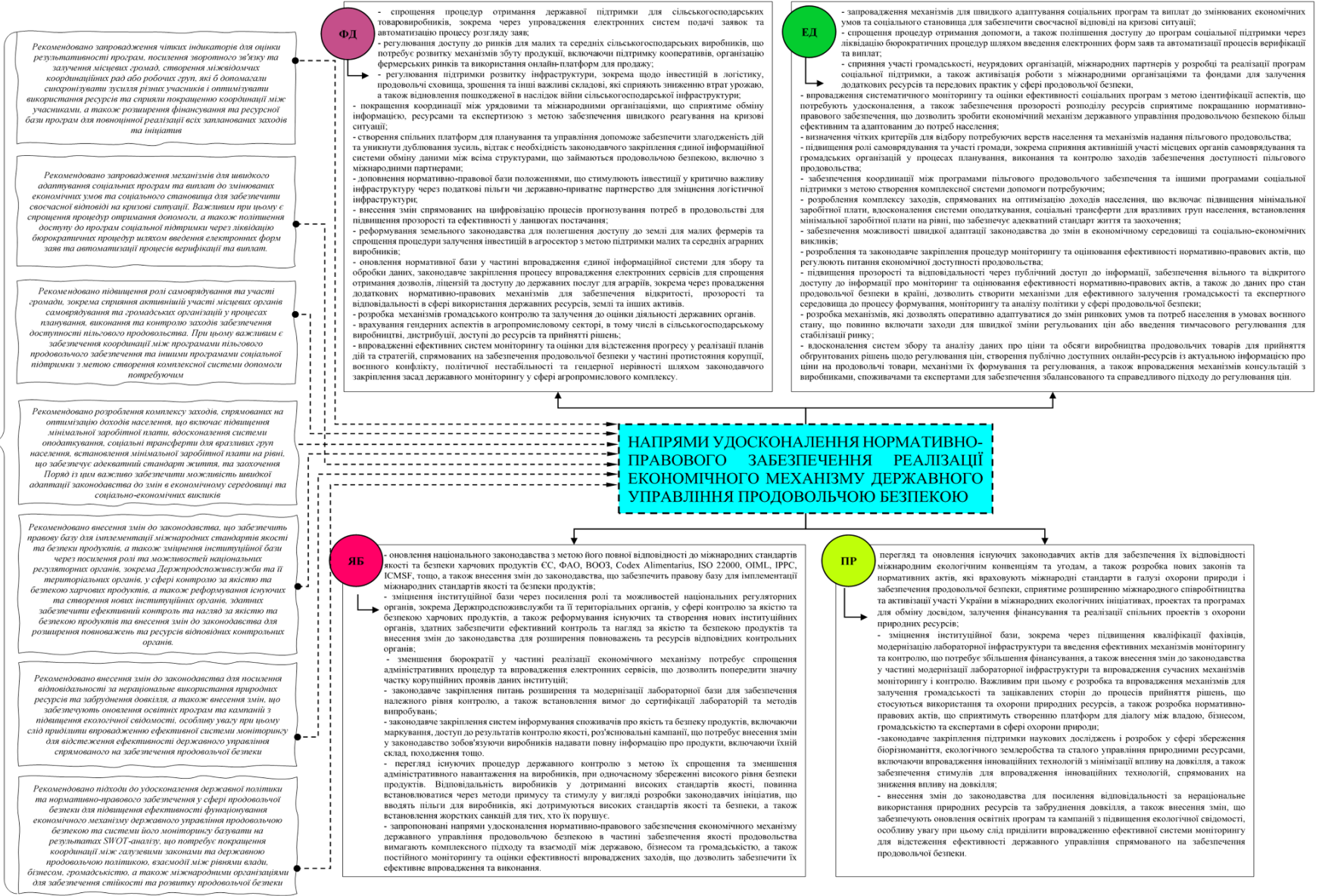

Рис. 12. Напрями удосконалення державної продовольчої політики та нормативно-правового забезпечення ЕМ ДУПБ
Примітка: розроблено автором.

У четвертому розділі «**Моделювання системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни**» досліджено сучасні моделі моніторингу державного управління, виявлено, що існуючі на сьогодні моделі моніторингу найчастіше формуються без застосування комплексного підходу до дослідження ефективності реалізації економічного механізму та передбачення негативних тенденцій під час його функціонування. З іншого боку окремі моделі характеризуються перенавантаженістю кількістю результативних показників, що не завжди потребують моніторингу, не несуть змістовного наповнення для удосконалення державного управління, ускладнюють процес моніторингу та знижують якість вихідних даних, що ускладнює можливість прямої імплементації досвіду інших країн.

Доведено необхідність застосування раціональних підходів до моделювання детермінантних факторів для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. У класичному розумінні раціональний підхід до прийняття управлінського рішення - це підхід що базується на математичних категоріях, формулах, показниках, логічних взаємозв'язках та передбачає наявність таких елементів як виявлення проблеми, визначення причин, чинників чи факторів впливу на проблему, встановлення міри їх впливу на проблему, розробку можливих заходів розв'язання проблеми та обґрунтування альтернатив їх реалізації. Значну увагу при цьому слід приділяти забезпеченню можливостей подальшої автоматизації опрацювання великих масивів даних управлінських процесів. Тому застосування раціонального підходу щодо державного управління продовольчою безпекою потребує дослідження ефективності державного управління у цій сфері, виявлення факторів, що негативно впливають на показники ефективності державного управління та свідчать про наявність проблем у системі державного управління, а також розроблення заходів державного управління та способів їх реалізації, спрямованих на розв'язання існуючих проблем, що, як очікується, позитивно впливатиме на підвищення показників ефективності державного управління продовольчою безпекою.

Сформовано причинно-наслідкову модель дослідження проблеми зниження глобального індексу продовольчої безпеки, для моделювання детермінантних факторів побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою (рис. 13), а також динамічну регресійну модель для кількісної оцінки впливу факторів на стан продовольчої безпеки, що стало підґрунтям для формування дводольного орієнтованого графа бінарного транзитивного відношення «виконавці-завдання» множини елементів державного управління продовольчою безпекою з метою забезпечення можливості подальшої автоматизації опрацювання великих масивів даних управлінських процесів.

Розроблено сферичну модель індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою із врахуванням програмно-цільового підходу, як специфічної методології планування та управління (рис. 14, рис. 15).

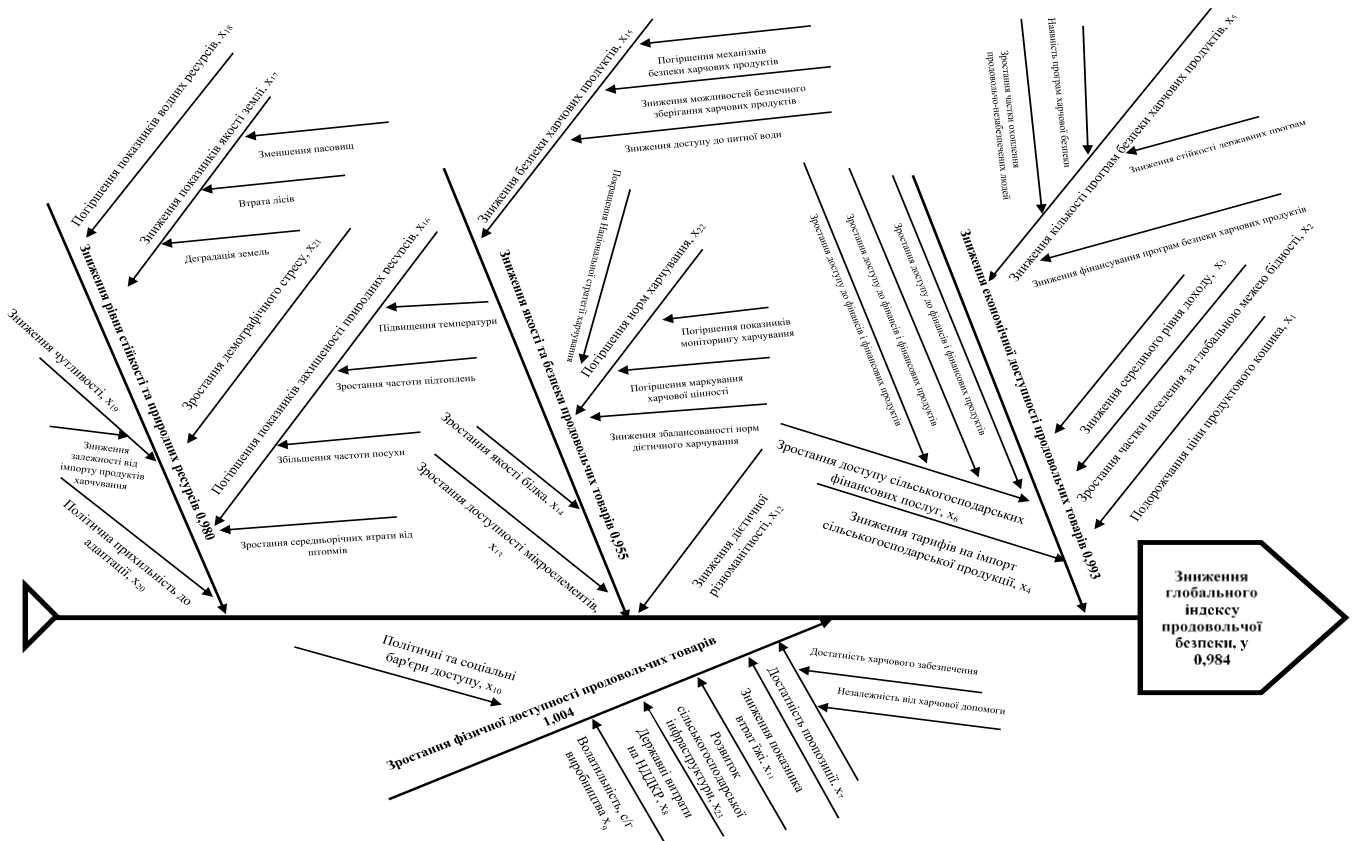

Рис. 13. Причинно-наслідкова модель дослідження проблеми зниження глобального індексу продовольчої безпеки України в межах інтерпретованої діаграми Ішикави на базі програмного продукту XMind Pro

Примітка: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

Такий підхід використовується у багатьох сферах, зокрема і в державному управлінні для забезпечення систематичності та ефективності реалізації політики, проєктів або програм та полягає в тому, щоб організувати управління на основі конкретних цілей та завдань, розробляючи під них спеціалізовані програми орієнтовані на конкретний результат.

Сформувавши набір інструментів для виконання поставлених завдань необхідно активізувати синергетичний взаємозв'язок компонентів державного управління, що у сферичній моделі позначені як державна політика (ДП), державне регулювання (ДР), публічне адміністрування (ПА) для впорядкування дії економічного механізму, зокрема вибору конкретного інструменту для виконання певного завдання, визначення об'єкта та суб'єкта, вибору методу впливу суб'єкта на об'єкт та розробки та законодавчого закріплення системних індикаторів для відслідковування результативності реалізації економічного механізму. Кожен системний індикатор слід формувати виходячи із трьох параметрів окремого інструменту, а саме часових, інституційних та ресурсних. Визначення рівня ефективності реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою досягнутого станом на певну дату слід визначати за формулою 4:

$$I_{EMДУПВ}^c = \sum_{i=1}^n I_i^c / n, \quad (4)$$

- де I_i^c i -тий системний індикатор, що відображає ефективність реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою; i - номер індикатора в системі; n - кількість індикаторів в системі. Системний індикатор слід розраховувати за формулою (5):

$$I_i^c = \frac{\Pi_i^2}{\text{ЧІ}_i * \text{РІ}_i}, \quad (5)$$

- де Π_i інституційний індикатор, що відображає рівень виконання завдань економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в межах певного інструменту, ЧІ_i часовий індикатор, що відображає рівень використання часу на виконання завдань економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в межах певного інструменту, РІ_i ресурсний індикатор, що відображає рівень використання ресурсів на виконання завдань економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в межах певного інструменту.

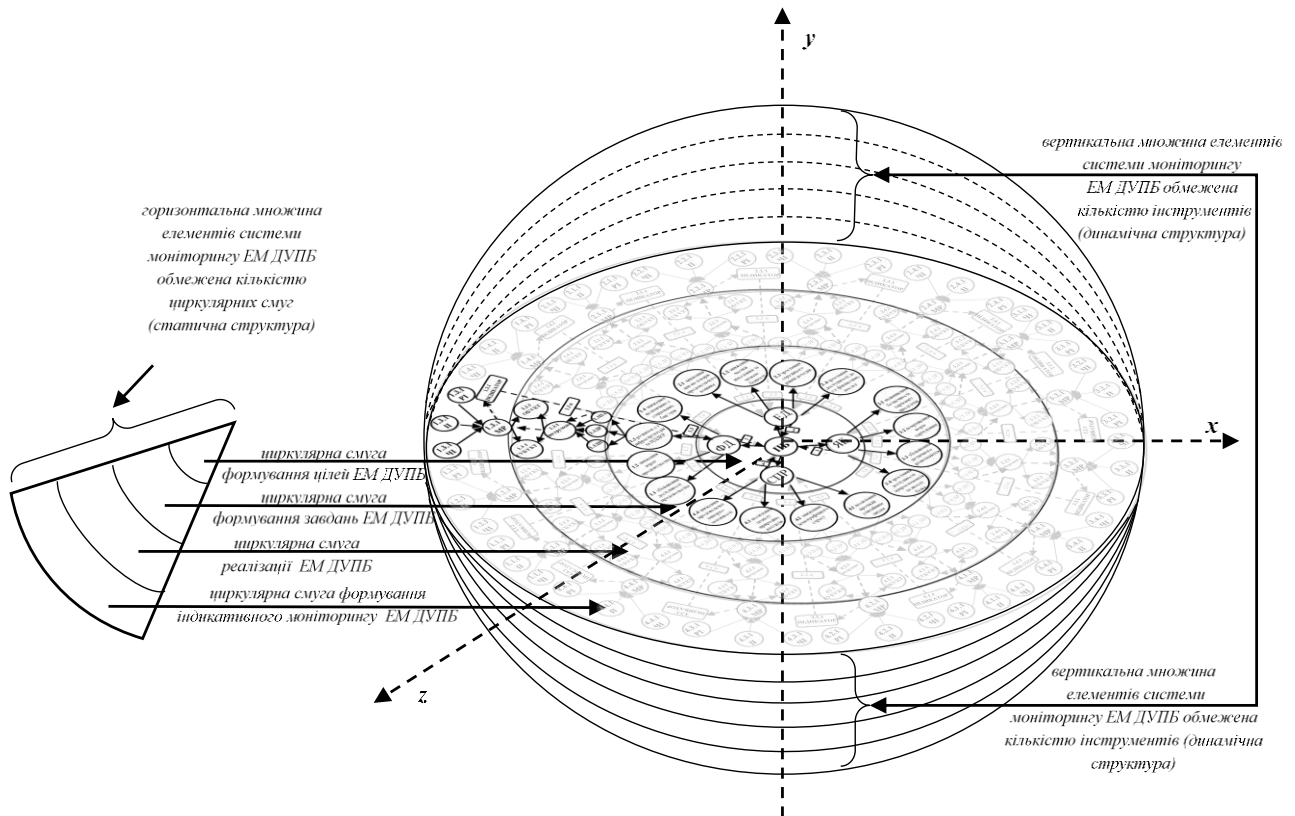

Рис. 14. Сферична модель індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Графічно ефективність реалізації ЕМ ДУПБ за даними i -го системного індикатора при нейтральній пріоритетності часового та ресурсного індикаторів можна змоделювати наступним чином (рис. 16). Якщо першим досягнув значення одиниці інституційний індикатор, тобто при $I_i^c (y=1; x<1; z<1)$, то i -тий системний індикатор буде вказувати на високу ефективність, а маркерна дуга ефективності матиме вигляд по І-му типу, та вказуватиме на досягнуті поставлені завдання за об'єктом та суб'єктом економічного механізму та економію часу та ресурсів.

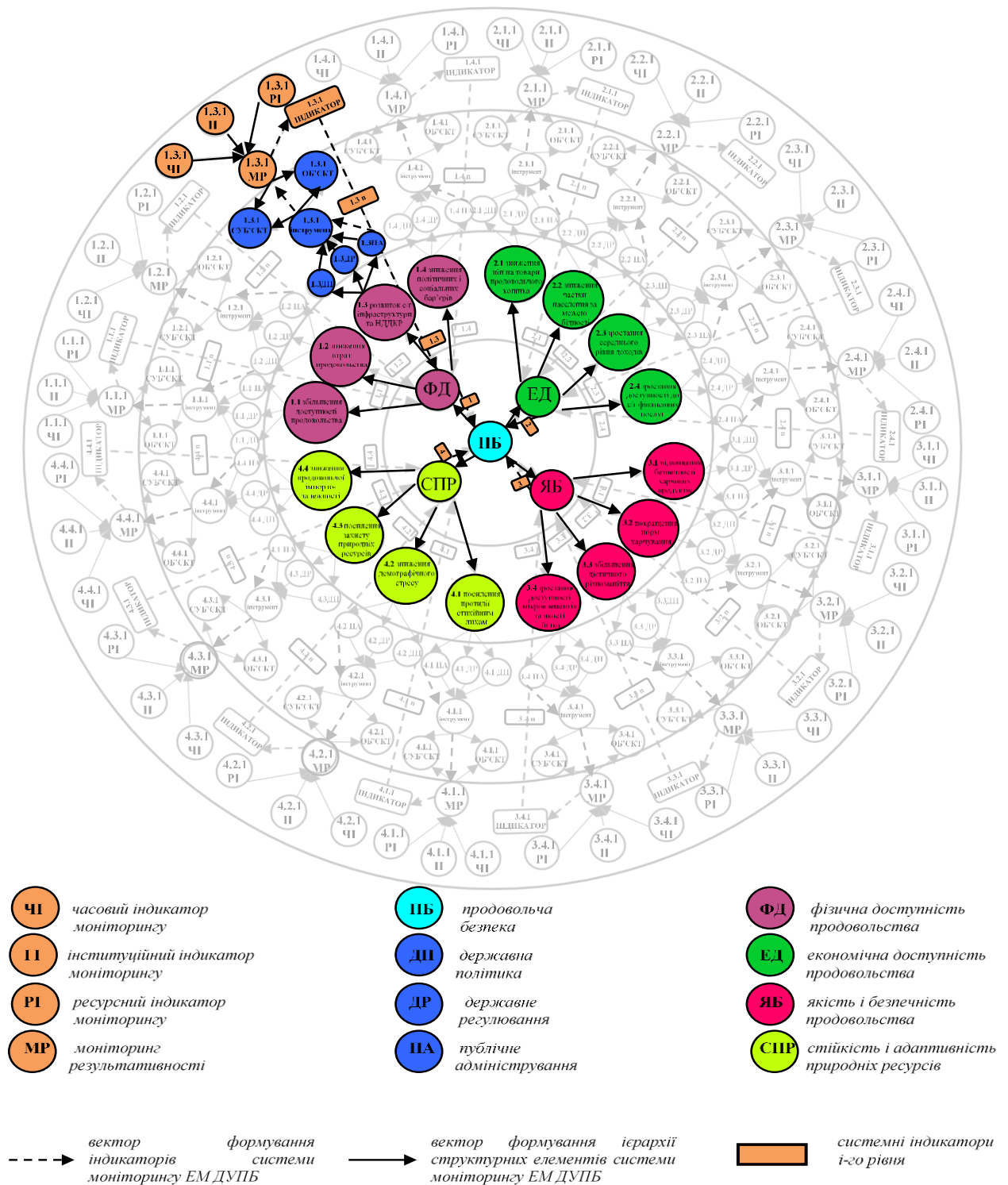

Рис. 15. Горизонтальна множина елементів сферичної моделі індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою
 Примітка: розроблено автором.

При одночасному досягненні значення 1 по усіх індикаторах, тобто при $I_i^c(y=1; x=1; z=1)$ можемо говорити про нормальну ефективність та маркерну дугу II-го типу. Коли ж першими спрацьовують ресурсний або часовий індикатори, тобто при $I_i^c(y < 1; x=1; z=1)$, то i -тий системний індикатор буде вказувати на низьку ефективність, а маркерна дуга ефективності матиме вигляд по III-му типу. Маркери дуги III-го типу сигналізують про закінчення ресурсів або часу та вказують на необхідність аналізу системного індикатора та за

необхідності повторення алгоритму на третій та четверті циркулярній смузі. На даному етапі органами публічного управління здійснюється аналіз досягнутих результатів, встановлення причин відхилень та можливості перегляду значень індикаторів з метою залучання додаткових ресурсів, розширення часових лімітів або затвердження отриманих результатів. При високій та нормальній ефективності системного індикатора також слід затвердити отримані результати та врахувати їх при загальному розрахунку (за формулою 4) рівня ефективності реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою досягнутого станом на певну дату.

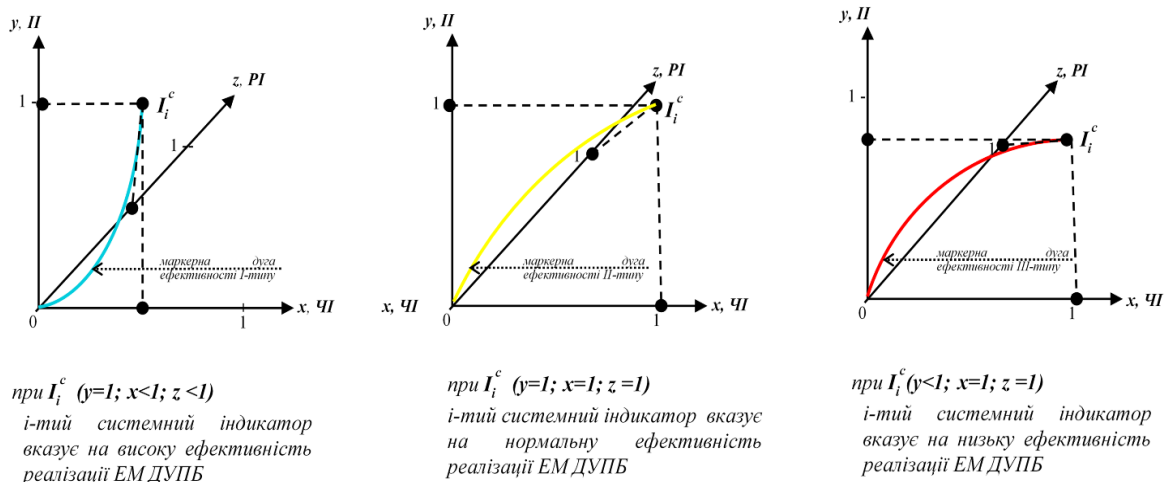

Рис. 16. Моделювання ефективності реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою за даними *i*-го системного індикатора

Примітка: розроблено автором.

Запропонована сферична модель індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, розроблена із врахуванням програмно-цільового підходу, забезпечує впорядкування усіх елементів системи, дозволяє моніторити весь набір індикаторів, сприяє комплексній взаємодії між усіма елементами системи у розрізі складових продовольчої безпеки та визначенню рівня ефективності реалізації економічного механізму державного управління, що у свою чергу дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розробки державної політики, сприяє контролю її ефективності, раціональному плануванню та розподілу національних обмежених ресурсів, підвищенню легітимності та прозорості урядових дій та відповідальності перед громадськістю.

У п'ятому розділі «Перспективи розвитку системи моніторингу економічного механізму державного управління в умовах загроз продовольчій безпеці країни» запропоновано підходи до імплементації міжнародного досвіду застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни в умовах протистояння критичним загрозам, отримані в результаті ґрунтовного аналізу міжнародного досвіду країн, що успішно ліквідували загрози, що відображено у розробленій моделі, сприятимуть розробці та впровадженню ефективних інструментів економічного механізму державного управління, покращенню синергетичності взаємозв'язку компонентів державного управління, які, через зазначені індикатори,

демонструють ефективність найкращих практик державного управління в галузі продовольчої безпеки (рис. 17).

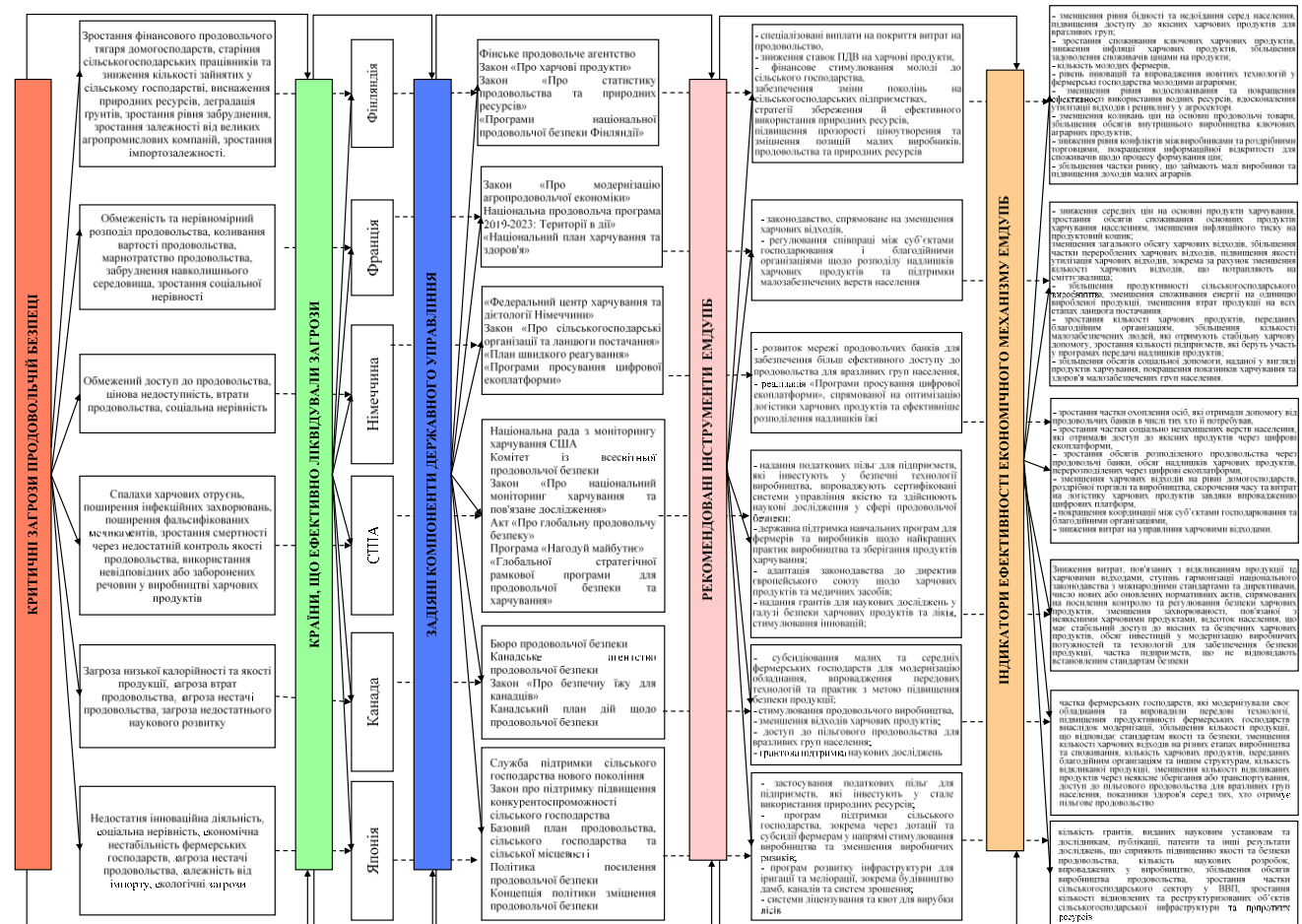

Рис. 17. Модель імплементації міжнародного досвіду застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни в умовах протистояння критичним загрозам

Примітка: побудовано автором на основі проведеного дослідження.

Обґрунтовано напрями активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України у воєнний та після воєнний період, у розрізі сфер впливу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та сфер відповідальності за активізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Запропонована матриця налічує 74 базові елементи, які відповідають за активізацію та можуть бути виражені у грошових одиницях, що в сукупності складатиме загальну вартість потреби на реалізацію запропонованих заходів, кожному з елементів якої присвоюються часові параметри, що дозволяє здійснювати моніторинг активізації економічного механізму державного управління у розрізі сфер відповідальності та впливу на стан продовольчої безпеки.

Розроблено мультиструктурну нейромережеву модель системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни (рис. 18). Запропонована модель сприяє моніторингу функціонування конкретних органів державної влади, законодавства та програм державної підтримки, що забезпечують реалізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, у

розрізі відповідних показників впливу на стан продовольчої безпеки з регіональним розподілом показників.

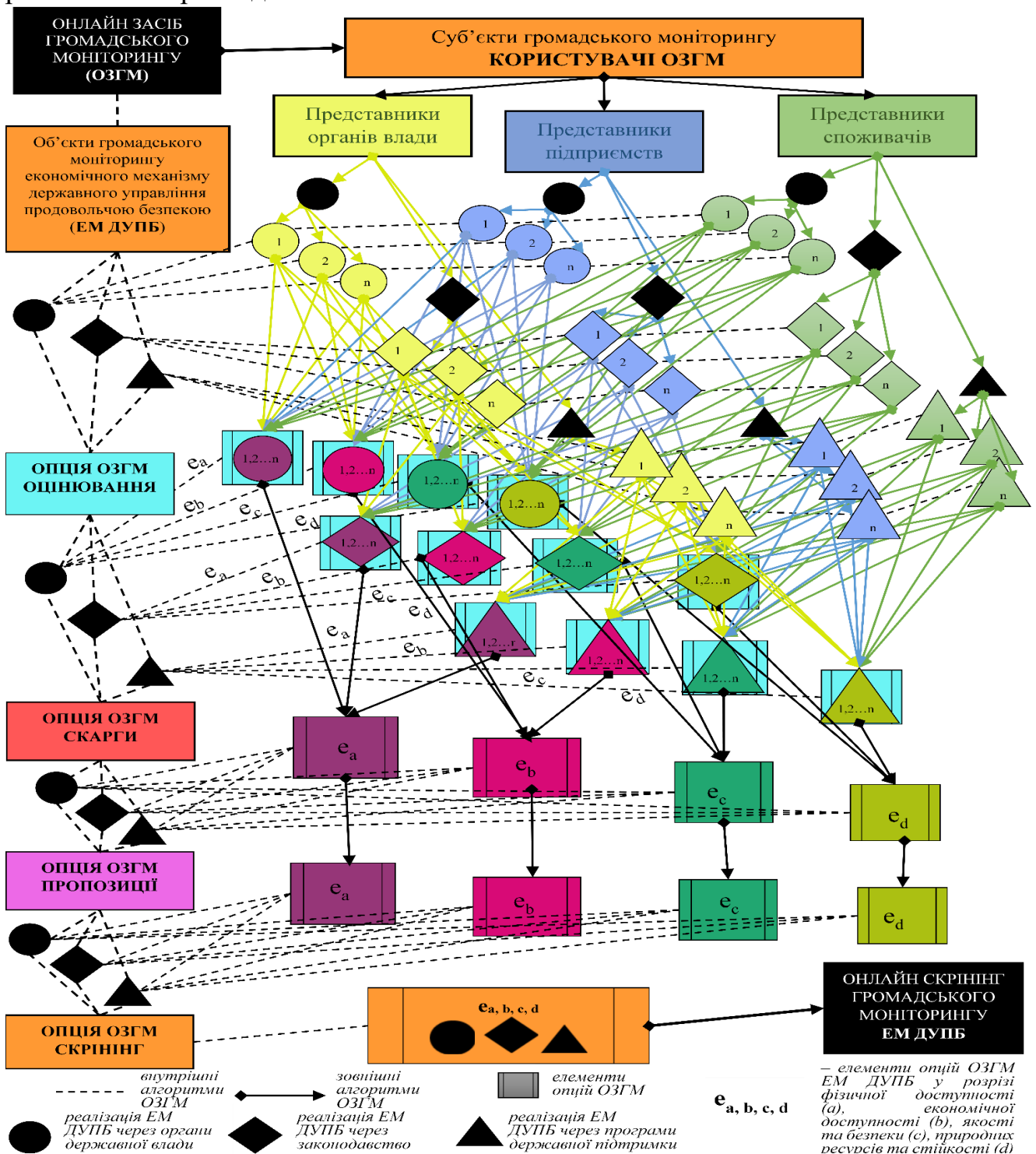

Рис. 18. Мультиструктурна нейромережева модель системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою

Примітка: розроблено автором.

Такий підхід дозволяє здійснювати громадський онлайн моніторинг функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в реальному часі, оперативно реагувати на наявні проблеми та знаходити шляхи їх розв'язання для подолання продовольчої кризи та попередження її виникнення у майбутньому.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення науково-прикладної проблеми, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Результати проведеного дослідження дозволили сформувати наступні висновки та пропозиції.

1. Розроблення системи моніторингу слід ґрунтувати на запропонованому концептуальному підході до визначення понять «державне управління продовольчою безпекою», «економічний механізм державного управління продовольчою безпекою», «система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою», що базуються на концептуальній моделі дефініції даних понять, де державна політика визначає вектори державного управління, державне регулювання – правопорядок державного управління, публічне адміністрування – відкритість та прозорість державного управління, відтак: *державне управління продовольчою безпекою країни* – це напрям державного управління, спрямований на забезпечення фізичної та економічної доступності якісного та безпечного продовольства органами виконавчої влади у сфері формування продовольчої безпеки, через реалізацію нормативно-правового забезпечення, що регулює відносини у цій сфері; *економічний механізм державного управління продовольчою безпекою* – це взаємозв'язок компонентів державного управління у вигляді органів публічної влади, законодавчих регламентів та державної політики, спрямований на забезпечення впливу на об'єкти економічного механізму за допомогою економічних інструментів методами стимулювання чи примусу для досягнення належного рівня продовольчої безпеки; *система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою* - це система безперервного спостереження за обґрунтованим набором індикаторів реалізації економічного механізму державного управління спрямованого на забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства, його якості та безпечності, а також стійкості та адаптивності природних ресурсів, що формує інформаційну базу для своєчасного коригування державної продовольчої політики, нормативно-правового та інституційного забезпечення та підтримання національної продовольчої безпеки. Запропоноване атрибутивно-реляційне визначення даних понять є валідним щодо концептуального визначення державного управління у широкому розумінні та базується на врахуванні дихотомічного розподілу окремих ознак, а відтак забезпечує можливість чіткої ідентифікації державного управління продовольчою безпекою країни та економічного механізму державного управління продовольчою безпекою при дослідженні їх ефективності, а також розробці системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою.

2. Розв'язання концептуальних проблем функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою слід здійснювати застосовуючи удосконалений підхід до формування ефективної моделі реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що базуються на покращенні синергетичності взаємозв'язку компонентів

державного управління, формуванні певного набору інструментів, спрямованих на досягнення кількісно виражених цілей та завдань, вибору об'єкта та суб'єкта, методу впливу в межах дії економічного механізму, а також індикаторів для моніторингу показників, що свідчать про виконання поставлених цілей та завдань. Такий підхід дозволить адаптувати економічний механізм відповідно до динамічних змін у середовищі, забезпечить підвищення прозорості, підзвітності та ефективності управлінських процесів.

3. Теоретико-методологічні аспекти використані для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою стали підґрунтям для розроблення адаптивної нейромережевої моделі взаємозв'язку індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою, де в межах взаємозв'язків між умовними нейроконтролерами вибудовано нейромережу, яка синхронізує усі можливі виявлені відхилення перетворюючи їх у необхідні зміни у системі моніторингу. Підхід, що лежить в основі побудови запропонованої моделі, дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрощує пошук нових інструментів економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, підсилює вплив заходів державного управління, спрямованих на забезпечення продовольчої безпеки та сприяє попередженню продовольчої кризи.

4. Удосконалена методологія дослідження міжнародного досвіду застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, дозволила відтворити модель його розвитку в досліджуваних країнах, візуалізувати отримані результати і виявити вірогідні закономірності, зокрема, дослідити вплив наявних регламентів та органів державного управління, а також напрямів державної політики на окремі складові продовольчої безпеки і її результативний показник у конкретний період часу, а також систематизувати інформацію за необхідними параметрами з метою прийняття управлінських рішень щодо імплементації передового міжнародного досвіду в Україні.

5. Сучасні тенденції та вплив економічного механізму державного управління на агропромисловість, населення та природні ресурси свідчать про наявність значних прогалів у підходах до активізації економічного механізму та слабку дієвість інструментів державного управління особливо у розрізі окремих регіонів, що викликало необхідність удосконалення методики обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, яка інтегрує інформацію, що враховує не лише стан харчової промисловості у розрізі найбільш постраждалих регіонів, але і пріоритетність державної підтримки стратегічно важливих регіонів України для забезпечення продовольчої безпеки на міжнародному рівні. В межах запропонованої методики охарактеризовано 4-ри умовні типи областей за двома коефіцієнтами регіональної пріоритетності та візуалізовано 3 рівні регіональної пріоритетності за цих умов. Запропоновано використовувати рейтинговий коефіцієнт регіональної пріоритетності у системі моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою для дослідження

змін у пріоритетах державної підтримки за рахунок різних факторів, що сприятиме реалізації раціонального підходу до розподілу та використання обмежених фінансово-економічних ресурсів держави для забезпечення продовольчої безпеки.

6. Підходи до удосконалення державної політики та нормативно-правового забезпечення у сфері продовольчої безпеки, що базуються на результатах SWOT-аналізу слід застосовувати для підвищення ефективності функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та системи його моніторингу, що потребує покращення координації між галузевими законами та державною продовольчою політикою, взаємодії між рівнями влади, бізнесом, громадськістю, а також міжнародними організаціями для забезпечення стійкості та розвитку продовольчої безпеки.

7. Функціонування органів публічної влади в межах реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, за результатами проведеного аналізу, свідчать необхідність розвитку підходів до забезпечення цифрової освіти держслужбовців, зокрема визначено ключові імперативи розвитку цифрової освіти та характеризувано ефекти від застосування цифрових компетентностей у практичній діяльності держслужбовців у сфері продовольчої безпеки, що сприятимуть ефективній взаємодії органів державного управління та закладів освіти для розвитку цифрової освіти держслужбовців у контексті забезпечення функціонування системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, ефективність якої прямо залежить від здатності державних службовців використовувати сучасні цифрові технології для спрощення процесу накопичення, обробки та зберігання інформації про процеси, що забезпечують реалізацію цього механізму.

8. Підходи до моделювання детермінантних факторів для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, застосовані в процесі дослідження, дозволили сформулювати причинно-наслідкову модель дослідження проблеми зниження глобального індексу продовольчої безпеки, а також динамічну регресійну модель для кількісної оцінки впливу факторів на стан продовольчої безпеки. Наведене стало підґрунтям для формування дводольного орієнтованого графа бінарного транзитивного відношення «виконавці-завдання» множини елементів державного управління продовольчою безпекою з метою забезпечення можливості подальшої автоматизації опрацювання великих масивів даних управлінських процесів.

9. Обґрунтування сучасних моделей моніторингу державного управління дозволило виокремити низку аспектів, які слід врахувати при побудові системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, зокрема це визначення чітких цілей та показників, інтеграція та узгодженість даних, розвиток цифрових платформ та інструментів, залучення громадськості та підтримка зворотного зв'язку, регулярне оновлення системи моніторингу, а також міжнародне співробітництво в контексті обміну досвідом щодо покращення функціонування системи. Водночас сферичну

модель індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, що розроблено із врахуванням програмно-цільового підходу, забезпечує впорядкування усіх елементів системи, дозволяє моніторити весь набір індикаторів, сприяє комплексній взаємодії між усіма елементами системи у розрізі складових продовольчої безпеки та визначенню рівня ефективності реалізації економічного механізму державного управління, що у свою чергу дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розробки державної продовольчої політики, сприяє контролю її ефективності, раціональному плануванню та розподілу національних обмежених ресурсів, підвищенню легітимності та прозорості урядових дій та відповідальності перед громадськістю.

10. Підходи до імплементації міжнародного досвіду застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни в умовах протистояння критичним загрозам, отримані в результаті ґрунтового аналізу міжнародного досвіду країн, що успішно ліквідували загрози, сприятимуть розробці та впровадженню ефективних інструментів економічного механізму державного управління, покращенню синергетичності взаємозв'язку компонентів державного управління, які, через зазначені індикатори, демонструють ефективність найкращих практик державного управління в галузі продовольчої безпеки. Застосування запропонованих рекомендацій дозволить підвищити ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та адаптувати його до поточних викликів з метою забезпечення продовольчого суверенітету держави.

11. Напрями активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України у воєнний та після воєнний період, обґрунтовано у розрізі сфер впливу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та сфер відповідальності за активізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Запропонована матриця налічує 74 базові елементи, які відповідають за активізацію та можуть бути виражені у грошових одиницях, що в сукупності складатиме загальну вартість потреби на реалізацію запропонованих заходів, кожному з елементів якої присвоюються часові параметри, що дозволяє здійснювати моніторинг активізації економічного механізму державного управління у розрізі сфер відповідальності та впливу на стан продовольчої безпеки.

12. Запропонована мультиструктурна нейромережева модель системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни дозволяє моніторити функціонування визначених органів державної влади, законодавства та програм державної підтримки, що забезпечують реалізацію економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, у розрізі відповідних показників впливу на стан продовольчої безпеки (фізичної та економічної доступності продовольства, його якості та безпеки, а також стійкості та адаптивності природних ресурсів) з регіональним розподілом показників, що забезпечує формування горизонтальних (користувацьких) та вертикальних

(системних) інформаційних потоків. Такий підхід дозволяє здійснювати громадський онлайн моніторинг функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в реальному часі, оперативно реагувати на наявні проблеми та знаходити шляхи їх розв'язання для подолання продовольчої кризи та попередження її виникнення у майбутньому.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1.1. Статті опубліковані у наукових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз

1. Стеців І. С. Міжнародний досвід застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. *Agricultural and Resource Economics*. 2024. Vol. 11, No. 1. P. 96–134. URL: <https://are-journal.com/are/article/view/796>

2. Стеців І. С. Державне управління продовольчою безпекою: концептуальні засади та раціональні підходи // *Agricultural and Resource Economics*. – 2022. – Vol. 8, No. 4. – P. 215–243. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2022_8_4_12

3. Stetsiv I., Pruntseva, G., Popadynets, N., Barna, M., Karpiak, M., Hryhoruk, I. The impact of governance on agricultural production as an exclusive factor of the country's food security/ Stetsiv I.S., Pruntseva, G., Popadynets, N., Barna, M., Karpiak, M., Hryhoruk, I. *Accounting* this link is disabled, 2021, 7(1), p. 75–80. (*The author's personal contribution: researching the factors of agricultural production, proving that for the development of agriculture and the increase of agricultural production, as an element of the food security system, the amount of loans is important*).

4. Stetsiv I. S., Zhuravel, Y., Popadynets, N., Irtysheva, I., ...Hryshyna, N., Trushlyakova, A. Management Aspects in the Higher Education Quality Assurance System/ Stetsiv I. S. Zhuravel, Y., Popadynets, N., Irtysheva, I., ...Hryshyna, N., Trushlyakova, A. *Advances in Intelligent Systems and Computing* this link is disabled, 2021, 1378 AISC, p. 635–642. (*The author's personal contribution: researching the principles of building a higher education quality management system*).

5. Boyko N., Mochurad L., Stetsiv I., Kryvenchuk Y. Modeling of the information system for processing of a large distilled data for the investigation of competitiveness of enterprises // *CEUR Workshop Proceedings*. – 2020. – Vol. 2604 : Proceedings of the 4th International conference on computational linguistics and intelligent systems (COLINS 2020), Lviv, Ukraine, April 23–24, 2020. Vol. I : main conference. – P. 964–978. (*The author's personal contribution: analyzes the data structure in order to determine the state of the enterprises in the Ukrainian export market*).

6. Stetsiv I., Diachuk I., Vdovichena O., Heidor A., Chervinchuk A. Formation of development strategies of transport and logistics companies under current conditions // *International Journal of Management*. – 2020. – Vol. 11, iss. 5. – P. 1103–1114. (*The author's personal contribution: researching the construction features of the development strategy of transport and logistics companies along with the analysis of factors, which should be taken into account during this creating*).

1.2 Статті опубліковані у наукових фахових виданнях України

7. Стеців І. С. Обґрунтування вибору індикаторів ефективності функціонування інструментів економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Наукові перспективи. № 5(47) (2024) URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/11916/11976>

8. Стеців І. С. Обґрунтування інструментів економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Актуальні питання у сучасній науці. № 5(23) (2024). С. 381-396. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/236/332>

9. Стеців І. С. Сучасні світові моделі моніторингу державного управління: ключові аспекти обґрунтування в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Наукові інновації та передові технології. № 5(33) (2024). С. 200-211. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-200-211](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-200-211)

10. Стеців І. С. Моделювання індикативної системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України. Інвестиції: практика та досвід. 2024. Вип. 10. С. 223-230. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3731>

11. Стеців І. С. Правове регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою: стійкість та адаптивність природних ресурсів. Наукові перспективи. № 4(46) (2024). С. 371-383. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/10978>

12. Стеців І. С. Правове регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині якості та безпеки продовольства. Інвестиції: практика та досвід. № 8 (2024). С. 258-263. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3605>

13. Стеців І. С. Законодавче регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою: протистояння політичним та соціальним бар'єрам. Актуальні питання у сучасній науці. № 4(22) (2024). С. 481-492. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/10606>

14. Стеців І. С. Законодавче регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою: оптимізація пропозиції та ланцюгів поставок. Наукові інновації та передові технології. № 4(32) (2024). С.176-186. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/10457>

15. Стеців І. С. Законодавче регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині підтримки розвитку сільського господарства в умовах війни в Україні. Публічне управління та місцеве самоврядування. № 1 (2024). URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/issue/view/40/40>

16. Стеців І. С. Нормативно-правове забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки населення. Дніпровський науковий часопис, публічного управління, психології, права. № 1 (2024). URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/issue/view/21/22>

17. Стеців І. С. Нормативно-правове забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині ціноутворення. Наукові перспективи. № 3 (45), 2024. С. 399-410. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-3\(45\)-399-410](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-3(45)-399-410)

18. Стеців І. С. Нормативно-правове забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині регулювання доходів населення. Публічне управління та митне адміністрування, № 1 (40), 2024. С. 51-60. URL: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2024-1.8>

19. Подольчак Н. Ю., Стеців І. С. Нормативно-правове забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині доступності пільгового продовольства. Актуальні питання у сучасній науці. № 3(21) (2024). С. 385-396 URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/219> (Особистий внесок автора: здійснено SWOT-аналіз нормативно-правового забезпечення, запропоновано напрями його удосконалення).

20. Стеців І. С. До питання функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в Україні. Публічне управління та митне адміністрування, № 4 (39), 2023. С. 54-60. URL: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-4.9>

21. Стеців І. С. Стеців І. І. Проблеми імплементації освіти дорослих в Україні та напрями їх розв'язання у воєнний та післявоєнний період. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 10. С. 177-193. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/6110> (Особистий внесок автора: досліджено проблеми імплементації освіти дорослих та запропоновано напрями їх розв'язання у воєнний та післявоєнний період).

22. Стеців І. С. Імперативи розвитку цифрової освіти держслужбовців у контексті забезпечення ефективності моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. № 1 (23), 2023. С. 106-114. URL: https://economics.net.ua/123-2_print

23. Стеців І. С. Напрями активізації економічного механізму державного управління для подолання продовольчої кризи у воєнний та повоєнний період. Інвестиції: практика та досвід. Випуск 12. 2023. С. 142-148. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1749>

24. Стеців І. С. До питань моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування». Випуск 3. 2023. С. 151-156. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/eco-pa/issue/view/5>

25. Стеців І. С. Розвиток громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки». Випуск 5 (05/73). URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/5/8883>

26. Стеців І. С. Методика обґрунтування регіональної пріоритетності

активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Механізм регулювання економіки. Випуск 2 (100). 2023. С. 62-66. URL: <http://mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/154>

27. Стеців І. С. Обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління в галузі харчової промисловості для подолання продовольчої кризи в умовах війни. Інвестиції: практика та досвід. Випуск 10. 2023. с. 127-137. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1521>

28. Подольчак Н. Ю., Стеців І. С. Удосконалення системи управління ризиками митного контролю суб'єктів АПК як напрям підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою. Інвестиції: практика та досвід. Випуск 7. 2023. С. 113-122. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1333>

(Особистий внесок автора: досліджено проблеми управління ризиками митного контролю суб'єктів АПК та запропоновано напрями удосконалення системи для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).

29. Стеців І. С., Дзюрах Ю. М. Проблеми харчової промисловості України та їх вплив на ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою: освітній аспект. Інвестиції: практика та досвід. Випуск 8. 2023. с. 205-212. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1386>

(Особистий внесок автора: досліджено проблеми харчової промисловості України та їх вплив на ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та запропоновано шляхи їх вирішення для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).

30. Стеців І. С., Стеців І. І. Оптимізація державного управління аграрним сектором як запорука продовольчої безпеки країни // Економіка та держава. Серія: державне управління. – 2022. – № 4 (20). – С. 60–67. URL: <https://drive.google.com/file/d/18hTcW3CC-FzI8eppuSzANmHBvZHreHlq/view>

(Особистий внесок автора: досліджено проблеми управління аграрним сектором України та запропоновано шляхи їх розв'язання для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).

1.3. Монографії

31. Гавриляк А. С. Держава, галузі, підприємства, бізнес: реалії і тенденції економічного, інформаційного та технічного розвитку: колективна монографія // А. С. Гавриляк, І. С. Стеців, Т. О. Маслак, О. П. Подра, Л. Й. Гнилянська, Л. П. Сай, А. С. Завербний, О. О. Маслак. Дніпро: Пороги, 2020. – 456 с. *(Особистий внесок автора: дослідження інструментарію економічної діагностики суб'єктів підприємництва в умовах глобалізаційних процесів).*

1.4. Опубліковані праці апробаційного характеру:

32. Stetsiv I. S. Olap technology in improving the management processes of innovation infrastructure. Матеріали V Міжнародної науково-практичної

конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури», Львів 23–25 травня 2019 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). С. 36-38.

33. Стеців І. С., Федорчук Н. М. Проблеми лісового господарства України та шляхи їх вирішення. Наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 20 квітня 2019 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2019. С. 8-10. *(Особистий внесок автора: досліджено проблеми лісового господарства України та запропоновано шляхи їх розв'язання для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).*

34. Стеців І. С., Стеців І. І., Павич В. Ю. Глобальні суспільно-економічні виклики розвитку аграрного підприємництва// Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 28 листопада 2020 року) /Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя:ГО «СІЕУ», 2020. – С. 64-69. *(Особистий внесок автора: проаналізовано глобальні суспільно-економічні виклики розвитку аграрного підприємництва та запропоновано напрями протистояння).*

35. Stetsiv Iryna, Stetsiv Ihor, Havras Dmytro. Problems of automation of economic work at enterprise // Integración de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial: materiales de la conferencia internacional científica y práctica, 24 de abril de 2020, Barcelona, España / «ΛΟΓΟΣ». – Vol. 1. – 2020. – С. 24–27. *(The author's personal contribution: researching the problems of automation of economic work at enterprise ways of solving problems are proposed)*

36. Стеців І. С. Обґрунтування заходів державного управління продовольчою безпекою України. Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (випуск 75). Львів. (08-09.12.2022) [URL: http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1028/](http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1028/)

37. Стеців І. С., Стеців І. І. Напрями удосконалення державного управління аграрним сектором, як складова менеджменту продовольчої безпеки. Актуальні проблеми пожежної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям в умовах сьогодення: Зб. наук. праць. Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Львів: ЛДУ БЖД, 2022. С. 504-508. URL: <http://surl.li/gwlja> *(Особистий внесок автора: досліджено проблеми управління аграрним сектором України та запропоновано шляхи їх розв'язання для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).*

38. Стеців І. С., Андрієшин А. М. Удосконалення організації надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування. Інновінг сучасних трендів в менеджменті безпеки. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції 26 травня 2023 р. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. С. 82-83. URL: <http://surl.li/hukcr> *(Особистий внесок автора: запропоновано напрями*

удосконалення організації надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування).

39. Стеців І. С., Дзюрах Ю. М. Проблеми харчової промисловості України та їх вплив на ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Інновінг сучасних трендів в менеджменті безпеки 26 травня 2023 р. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. с. 64-65. URL: <http://surl.li/hukcr> (Особистий внесок автора: досліджено проблеми харчової промисловості України та їх вплив на ефективність економічного механізму державного управління продовольчою безпекою та запропоновано шляхи їх розв'язання).

40. Стеців І. С., Дзюрах Ю. М. Обґрунтування необхідності підвищення кваліфікації працівників харчової промисловості для реалізації економічного механізму державного управління та забезпечення продовольчої безпеки. Modern problems of science, education and society. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, Україна. 22-24.05.2023. 1017-1021. URL: <http://surl.li/olekif> (Особистий внесок автора: обґрунтовано необхідність підвищення кваліфікації працівників харчової промисловості для реалізації економічного механізму державного управління та забезпечення продовольчої безпеки).

41. Стеців І. С. Удосконалення митного контролю суб'єктів АПК як інструменту економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Scientific practice: modern and classical research methods. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції 26 травня 2023 р. Бостон, США. 2023. С. 49-50. URL: <http://surl.li/hnhvnp>

42. Стеців І. С. Проблеми митного контролю суб'єктів АПК як інструменту економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. Світ наукових досліджень. Збірник матеріалів Міжнародної мультидисциплінарної наукової конференції 23-24 травня 2023 р. Випуск 19. м. Переворськ, Польща. 2023. URL: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/4539/>

43. Стеців І. С. Обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в умовах війни в Україні. Scientific progress: innovations, achievements and prospects. Збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції 29-31.05.2023. Мюнхен, Німеччина. 2023. С. 377-380. URL: <http://surl.li/uyfeyi>

44. Стеців І. С. Концептуальні засади державного управління продовольчою безпекою. Actual methods of development of science and education. Збірник матеріалів XIX Міжнародної науково-практичної конференції 15-17 травня 2023 р. Бостон, США. 2023 р. с. 260-261. URL: <http://surl.li/aqufro>

45. Стеців І. С. Кластеризація країн за ефективністю державного управління продовольчою безпекою у світі. Informational, modern and recent theories of development. Збірник матеріалів XXI Міжнародної науково-практичної конференції 29-31 травня 2023 р., Мадрид, Іспанія. 2023. 274-276. URL: <http://surl.li/fmxxmn>

46. Стеців І. С. Державне регулювання фінансової підтримки громадян у контексті забезпечення продовольчої безпеки у воєнний період. Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., м. Львів). Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. С. 97-99. URL: <http://surl.li/yukcaj>

2. Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

47. Стеців І. С., Стеців І. І., Павич В. Ю. Чинники інноваційного розвитку аграрних підприємств та напрями їх оптимізації. Регіональна економіка та управління. 2020. № 4 (30). С. 124–128. URL: [http://siec.zp.ua/images/journal/2020/4\(30\)2020.pdf](http://siec.zp.ua/images/journal/2020/4(30)2020.pdf) (Особистий внесок автора: проаналізовано чинники інноваційного розвитку аграрних підприємств та запропоновано напрями їх оптимізації).

48. Стеців І. С., Стеців І. І. Оптимізація діяльності лісового господарства України: проблеми та шляхи їх вирішення. Молодий вчений. 2019. № 6 (70). С. 219–224. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/6/42.pdf> (Особистий внесок автора: досліджено проблеми лісового господарства України та запропоновано шляхи їх розв'язання для підвищення ефективності державного управління продовольчою безпекою).

49. Стеців І. С., Стеців І. І. Система контролю якості продукції м'ясопереробних підприємств України: проблеми та шляхи їх вирішення. НВ ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій. 2019. № 21 (90). С. 113–120. URL: <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a9020> (Особистий внесок автора: проаналізовано проблеми контролю якості продукції м'ясопереробних підприємств України та запропоновано напрями їх розв'язання).

50. Стеців І. С. Тривимірний модель класифікації витрат суб'єктів економіки як засіб адаптації науково обґрунтованого підходу до автоматизації управлінських процесів. Науковий вісник НЛТУ України. 2019. Т. 29, № 4. С. 75–82. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2019/29_4/18.pdf

51. Стеців І. С., Стеців І. І. Система планування в умовах постіндустріальної економіки: проблеми теорії і практики. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 4 (21). С. 326–330. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/52.pdf (Особистий внесок автора: досліджено проблеми теорії і практики системи планування в умовах постіндустріальної економіки)

52. Стеців І. С., Стеців І. І. Парадигма системи економічного аналізу. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 42/19. С. 112–116. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/42_2019/23.pdf (Особистий внесок автора: досліджено парадигму системи економічного аналізу)

53. Козик В. В., Мрихіна О. Б., Данилович Т. Б., Стеців І. С., Гавриляк А. С., Мельник В. М. Застосування водневих технологій для забезпечення європейських стандартів експлуатації автотранспорту // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». - 2021. - №11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-11-7694> (Особистий внесок

автора: досліджено проблеми застосування водневих технологій для забезпечення європейських стандартів експлуатації автотранспорту)

54. Козик В. В., Мрихіна О. Б., Данилович Т. Б., Стеців І. С., Дзюрах Ю. М., Гавриляк А. С. Метод оцінювання результатів науково-технічних робіт в умовах сталого розвитку (на прикладі ринку засобів мікромобільності) // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». - 2021. - №12. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-12-7798> (*Особистий внесок автора: досліджено фактори сталого розвитку та їх взаємозв'язок з оцінюванням результатів науково-технічних робіт в контексті забезпечення стійкості та адаптивності природних ресурсів*).

АНОТАЦІЯ

Стеців І. С. Система моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2024. 575 с.

Дисертаційна робота спрямована на вирішення науково-прикладної проблеми, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою. У процесі дослідження були поставлені та вирішені завдання щодо розробки концептуального підходу до визначення понятійного апарату, удосконалення підходу до формування ефективної моделі реалізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, формування моделі взаємодії індикаторів моніторингу економічного механізму із системою державного управління продовольчою безпекою, удосконалення методології дослідження міжнародного досвіду застосування та розвитку економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, методики обґрунтування регіональної пріоритетності активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, державної політики та нормативно-правового забезпечення у сфері продовольчої безпеки, цифрової освіти держслужбовців, моделювання детермінантних факторів для побудови системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, розроблення системи моніторингу економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни, розвитку підходів до імплементації міжнародного досвіду та напрямів активізації економічного механізму державного управління продовольчою безпекою України у воєнний та після воєнний період, а також розроблення системи громадського моніторингу функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою країни.

Практичне застосування розробок дисертантки спрямоване на підвищення ефективності функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою, організування безперервного спостереження за процесом використання інструментів економічного механізму з метою

коригування напрямів державної політики, функціонування органів публічної влади та державних регламентів, забезпечення високого рівня продовольчої безпеки та можливості оперативного реагування на критичні загрози.

Ключові слова: державне управління, економічний механізм державного управління, продовольча безпека, моніторинг, ефективність, органи влади, нормативно-правове забезпечення, державна політика, аграрний сектор, сталий розвиток, освіта, цифровізація, воєнний стан.

ANNOTATION

Stetsiv I. S. Monitoring system for the economic mechanism of public administration food security. – Qualification scientific work on the rights of manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of sciences in public administration on a specialty 25.00.02 - mechanisms of public administration. National University «Lviv Polytechnic», Lviv, 2024.

The dissertation is aimed at solving the scientific and applied problem of theoretically and methodologically substantiating and developing a monitoring system for the economic mechanism of public administration in food security. During the research, tasks were set and solved regarding the development of a conceptual approach to defining the conceptual apparatus, improving the approach to forming an effective model for the implementation of the economic mechanism of public administration of food security, forming a model for the interaction of monitoring indicators of the economic mechanism with the system of public administration of food security, improving the methodology for researching international experience in the application and development of the economic mechanism of public administration of food security, methods for substantiating the regional priority of activating the economic mechanism of public administration of food security, public policy and regulatory support in the field of food security, digital education for civil servants, modeling determinant factors for building a monitoring system of the economic mechanism of public administration of food security, developing a monitoring system of the economic mechanism of public administration of food security of the country, developing approaches to implementing international experience and directions for activating the economic mechanism of public administration of food security of Ukraine during the war and post-war periods, as well as developing a system of public monitoring of the functioning of the economic mechanism of public administration of food security of the country.

The practical application of the dissertation's developments is aimed at enhancing the efficiency of the functioning of the economic mechanism of public administration in food security, organizing continuous observation of the process of using the economic mechanism's tools to adjust public policy directions, the functioning of public authorities and state regulations, ensuring a high level of food security and the ability to promptly respond to critical threats.

Key words: public administration, economic mechanism of public administration, food security, monitoring, efficiency, public authorities, regulatory and legal framework, public policy, sustainable development, digitalization, education, martial law.